

641xxii

KALENDAR

Najsvetejšega Srca Jezušovoga

Kalendar za naročnike Novin i Marijinoga lista.
XXII. leto.

Na **1925.** leto.

Z dovoljenjom knezoškof. ordinariata v Maribori.
Cena 6 Din. po pošti 6 Din. 50 par.
Dobi se v Črensovcih, Prekmurje, pri vredništvu Novin
i Marijinoga lista, štero je kalendar na svetlo dalo.

Naročnikom M. Lista i Novin.

Dvadvajseto leto prihaja k Vam, dragi naročniki kalendar Srca Jezušovoga. Letos je palik osem strani vekši. Pa čeravno je vekši, cena njemi je ostala. Lani je koštao z poštov vred 6 Din. 50 par. I letos to ceno ma. Zato ne smo podignoli cene, da si vsakša sirota more küpiti. *Ki ma Novine i M. List ali pa samo M. List na celo leto plačeno, dobi kalendar brezplačno.* Ki je med letom stopo med naročnike Novin i M. Lista, dobi ga brezplačno, če je list plačao na celo leto, to je 10 Din. Ovak ga dobi za polovično ceno. Ki samo Novine ma, ga dobi tüdi za polovično ceno, če je celo leto naročnik Novin. Velikim sirotam ga damo *brezplačno.*

Gda to naznanimo našim dragim naročnikom, njim želemo, da je kalendar najde v najvešoj zadovolnosti i njim prinese obilen blagoslov Srca Jezušovoga.

Črensovci, 1924. aug. na den vnebozetja Bl. D. Marije, naše nebeske matere.

Uredništvo Novin i M. Lista.

Vsaki katoličanec, ki žele Marijino dobro dete biti, naj si naroči Marijin List.

Vsaki katoličanec i evangeličanec, ki žele pravico zvediti, štera se po sveti, v našoj državi i krajini godi, naj si naroči Novine, štere so jedini krščanski list v Slov. Krajini. Katoličanec, ki nema M. List, je gladen človek brez jela. Katoličanec i evangeličanec, ki nema Novin, je delavec brez orožja ali kratko i daleko viden človek brez očalij: ne vidi ne malih ne velikih krivic štere se okoli njega godijo i nemore spoznati ni svojih dobrotnikov.

Komi se mili dva litra vina dati za pravico, ne je vreden pravice. — Ki raj ma svoj žalodec kak Marijino čast, kak zagovor bože i svoje pravice, vreden je, da po rečaj sv. Pisma ga pogübi blek.

**I Marijin List i Novine se dobijo v Črensovcih,
Prekmurje.**

V uredništvu M. Lista v Črensovcih Prekmurje se dobijo küpiti:
1. Življenje sv. Martina puškepa za 1 D. 75 p. 2. Življenje bl. Jezušekove Trezike po 5 Din. 3. Molitvena knjiga „Hodi k oltarskomi Svestvi“ v polplatno vezana z rdečov obrezov po 12 Din., v celo platno vezna z zlatov obrezov 20 Din.

Blagoslovljeno novo leto

1925.

Ma 365 dni, začne se s četrtkom i dokonča s četrtkom.

Premekljivi svetki.

Prva predpepelnična nedela	8. febr.	Sv. Trojstvo	7. juna
Pepelnica	25. febr.	Telovo	11. juna
Vüzem	12. aprila	Srce Jezušovo	19. juna
Vnebohod	21. maja	1. adv. nedelja	* 29. nov.
Risalska nedela	31. maja		

Kvatrni in drugi posti.

- I. kvatre, postne 4., 6., 7., marca.
- II. kvatre, risalske 3., 5., 6., juna.
- III. kvatre, jesenske 16., 18., 19., sept.
- IV. kvatre, adventne 16., 18., 19., dec.

Letni časi.

- Sprotoletje se začne 21. marca.
- Leto ali poletje se začne 21. junija.
- Jesen se začne 23. septembra.
- Zima se začne 22. decembra.

Postni red.

Po najnovejšem cerkvenom zakoni (C.I. C. Tit. XIV. Can. 1250—1254) se etak glasi postni red: „Zakon zadržanja prepove vživanje mesa i župe iz mesa, nê prepove pa belic, mleka i zabela kakšegakoli niti onoga ne iz slanine stvari. Zakon posta predpiše, da se do sitosti na den samo ednok najemo; ne prepovej pa zajtra i večer hrane k sebi jemati a prikakovosti i količni sranje se moremo držati navade svojega kraja. Ne je prepovedano pri ednom jeli skupno vživati meso i ribe niti večerje z obedom spremeniti. (To je sme se večer do sitosti najesti, poldne pa samo polovico navadne večerje zaživati.) Zakon samoga zadržanja veže vsaki petek. Zakon zadržanja i posta moremo držati na pepelnico, po petkaj i sobotaj velikoga posta i kvatre, tiste dni pred Risali, Velikov Mešov, Vsemi sveci i Božičom. Zakon samoga posta nas veže vse ostale dni velikoga posta. Zakon zadržanja ali zadržanja i posta ali samoga posta ne veže po nedelaj, zapovedanih svetkaj zviin svetkov vu velikom postu i se mesto teh dni nej trebe en den prle postiti i odpade tudi post z zadržanjom na Veliko soboto popoldnevi. Z temi predpisi se nikaj ne spremeni pri posebnih otejšavaj, pri oblübjaj kakše osebe ali kakšega društva, pri pravilaj i vodilaj kakšega reda ali potrjene družbe s skupnim življenjom bodisi moške ali ženske, čeravno nema oblüjb. Zakon zadržanja veže one, ki so sedmo leto svoje starosti spunili. Zakon posta veže od spunjenoga edendvajsetoga do začetoga šestdesetoga. „To je zdaj postna zapoved. Ar jo v celoti objavimo, križov k postnim dnevam nesmo djali.

Sunce i mesec.

Letošnje leto potemne sunce dvakrat i mesec dvakrat. Prvo sunčno potemnenje bo 24. jan, začetek ob 1. vöri 41. min. popodne, konec ob 6. vöri 6. min. zvečer. Pri nas bo videti približno trifrtale sunca zakritoga. Delno mesečno potemnenje bo 8. febr., začetek ob 9. vöri 9. min. zvečer, konec potemnenja 15. min. po polnoči. Potemne približno trifrtale meseca. Drugo sunčno i mesečno potemnenje je pri nas nevidno.

Mesečna znamenja.

Mlad ● Pun ☽
Prvi krajec ☾ Zadnji krajec ☽

Vladarska hiša kraljevine Srbov, Hrvatov i Slovencev.

Njegovo Veličanstvo kral Aleksander. Rojen na Cetinji 4. dec. 1888. (po srbskom kalendaru 17. decembra). Prevzeo vladanje 1921. avgusta 16. po očinj smrti potom svoje vlade, ar je v Parizu ležao betežen ob priliki očine smrti. Oženjen je 8. jun. 1922. z princes. Marijov, hčerjov rumunskoga kralja. Njegovo Visočanstvo prestolonaslednik Peter. Rojen v Bolgradi 6. sept. 1923. Kralova bratja: Princesa Jelena, rojena na Reki 23. okt. 1 1884. (po srbsk. kalendaru 5. nov.) zdana 21. aug. (po srbsk. kalendaru 2. sept) 1. 1911. s Konstantinom Konstantinovičem kotrigov bivše ruske carske rodbine. — Princ Jürrij, rojen na Cetinji 27. avgusta (po srbskom kalendaru 9. septembra) leta 1887.

Narodni svetki.*

28. junija: Vidov den, spomin na bitko na Kosovem l. 1389.

1. decembra: Osvetef nar. zjedinenja Srbov, Hrvatov i Slovencev.

17. decembra: rojstni den Njeg. Vel. krala Aleksandra.

Poštno pristojbine.

Pisemske pošiljke		Paketi (v tuzemstvo)	
v tuzemstvo	v inozemstvo*	C e n e	
P i s m a		težne	vrednostne
do 20 gr. 1 Din	do 20 gr. 3 Din.	do 3 kg. 8 Din.	do 100 Din. 100 p.
" 40 " 1,50 "	" 40 " 4,50 "	" 5 " 12 "	" 500 " 200 "
itd., za vsakih 50 gr.	itd., za vsakih 20	" 10 " 25 "	" 1000 " 500 "
50 par več. Edna	gramov 1,50 D več.	" 15 " 40 "	" 5000 " 10 din.
para je 4 filere.		" 20 " 50 "	
D o p i s n i c e		Ekspresnina 5 Din	
navadne 50 par	navadne 100 par	Povratnica 3 "	
		Poizvednina 2 "	
T i s k o v i n e		N a k a z n i c e	
do 50 gr. 20 par	do 50 gr. 40 par	(utalvány)	
" 100 " 40 "	" 100 " 80 "	Za znesek: do 25 Din. 1,20 Din	
itd., za vsakih 50	itd., za vsakih 50	" 50 " 2, " "	
gramov 10 par več.	gram 40 par več.	" 100 " 2,50 "	
		" 300 " 3,50 "	
Priporočnina 2 Din.	Priporočnina 2 Din.	" 500 " 4,50 "	
Ekspresnina 2 "	Ekspresnina 4 "	" 1000 " 5,50 "	
Poizvednina 2 "	Poizvednina 4 "		
Zvün štemplov na navadna pisma se računajo ešče té cene.		Ekspresnina 2 dinar	
		Poizvednina 2 "	
*vö z orsaga.			

* Naredni svetki ali državni prazniki so tisti dnevi, štere obhajati zapove država ne pa cerkev, na spomin kakših vekših državnih dogodkov.

Sečen — Januar

Süšec — Februar

1	Č	Novo leto. Obrez. Jez.	1	N	4. po treh Kraljih
2	P	Najsv. Ime Jez. ☾	2	P	Svečnica
3	S	Genovefa dev.	3	T	Blaž, püšp.
4	N	Tit püšp.	4	S	Andrej Korz. sp.
5	P	Telesfor p. m.	5	Č	Agata dev. m.
6	T	Sveti trije Krali	6	P	Dora dev. m.
7	S	Lucijan, m.	7	S	Romuald apat
8	Č	Severin apat	8	N	1. pred pepelnico ☽
9	P	Julian m.	9	P	Skazanje nevtép. D.
10	S	Pavel, l., pap. ☽	10	T	Lurška M. B.
11	N	1. po treh Kraljih	11	S	Eulalia dev.
12	P	Ernest p.	12	Č	Katarina od Riči
13	T	Veronika, dev.	13	P	Valentin püšp.
14	S	Hilarius p.	14	S	Julijana dev. m.
15	Č	Pavel püš.	15	N	2. pred pepelnico
16	P	Marcel pap. m.	16	P	Julijana, d, m. ☽
17	S	Anton apat püš.	17	T	Donat in t. m.
18	N	2. po treh Kraljih	18	S	Šimeon p.
19	P	Sv. Držina ☽	19	Č	Julijan, m.
20	T	Fabijan in Sebeščan	20	P	Eleuterij p.
21	S	Agneš d. m.	21	S	Maksimilijan
22	Č	Vince m.	22	N	3. Pred pepelnico
23	P	Zaročenje Mar. Dev.	23	P	Peter Damj. p. ☽
24	S	Timotej p. ☽	24	T	Matjaš apoštol
25	N	3. po treh Kraljih	25	S	† Pepelnica
26	P	Polikarp m.	26	Č	Marjeta
27	T	Janoš Zlatovüstni	27	P	Aleksander, Viktor
28	S	Marjeta, dev.	28	S	Roman apat
29	Č	Ferenc Saleški			
30	P	Martina dev.			
31	S	Peter Nolask sp. ☽			

Januar: Posvečeni sv. Držini: Jezuši, Mariji, Jožefi.

Februar: Posvečeni Bl. D. Mariji.

Prekmurec pravi:

Sečen:

Či dež ide na den novoga leta, tak tüdi mešnjeka. Je januara mok-rilo, polje de slabo nosilo.

Süšec:

Zemla de v leti malo pila, če v süšci je preveč vlage dobila.

Vremen:

Vu začetki lepo i vugodno, 10—19 spremljivo, 19—23 velki mraz. Konec spremljiv. Viheri.

Prvo polovico sneg, vetrovje, 17—23 hladno, dosta deža. Na konci mrzlo.

Mali traven — Marec

Veliki traven — April

1	N	1. postna. Albin
2	P	Simplicij, pap. ☾
3	T	Kunigunda dev.
4	S	Kazimir Kvatre
5	Č	Friderik, sp.
6	P	† Fridolin
7	S	† Tomaž Akvinčan
8	N	2. postna
9	P	Franciška R m.
10	T	40. mantrnikov
11	S	Heraklij ☽
12	Č	Gregor očak cerkv. Kvatr.
13	P	Rozina, dovica
14	S	Matilda kraljica. Kvatre
15	N	3. postna. Klemen.
16	P	Agapit, püšp.
17	T	Jedert (Gertud) ☽
18	S	Ciril Jeruzalemski
19	Č	Jožef, hranitelj Jez.
20	P	Volfram, püšp.
21	S	Bedenik ap.
22	N	4. postna
23	P	Viktorin, m.
24	T	Gabriel nadang. ☽
25	S	Ceplena Marija
26	Č	Emanuel m.
27	P	Rupert p. m.
28	S	Gundram
29	N	5. postna (čarna)
30	P	Janez Klimak
31	T	Modest, püšp.

1	S	Hugon p. ☾
2	Č	Franciskus Paulanski
3	P	Marija 7 žal.
4	S	Izidor p. cerk. vuč.
5	N	6. cvetna (cvetna)
6	P	Sikst, pap.
7	T	Herman. Jož.
8	S	Albert, püšp.
9	Č	Velki četrtek ☽
10	P	Velki petek
11	S	Velka sobota
12	N	Vüzem
13	P	Vüzemski ponedelek
14	T	Tiburcij, Justin
15	S	Helena, kraljica
16	Č	Benedikt Lab. ☽
17	P	An'cet, pap.
18	S	Apolonij, m.
19	N	1. po Vüzmi (bela)
20	P	Marcelin p. m.
21	T	Anzelm, püšp.
22	S	Soter in Kaj
23	Č	Adaibert p. m. ☽
24	P	Jurij m.
25	S	Marko evangelista
26	N	2. po Vüzmi
27	P	Peter m.
28	T	Pavel od križa
29	S	Varstvo sv. Jož. Stanisl.
30	Č	Sij. Katalajna

Marec: Posvečeni sv. Jožefi.

April: Po božoj Glavi i sv. Janoši Evangelisti.

Prekmurec pravi:

Mali traven:

Či je svečna mraz, je v malom travni moker obraz. Kda se fašenk na sunci pečé, ti leto dober pov nesé.

Veliki traven:

Žito ma veliko klasovjé, če čes-migovec lepo cveté!

Vremen:

2—10 dež, 10—17 vetrovje, 17—24 mrzlo. Na konci spremenljivo.

Do 9-ga dež, 10—16 lepo, 17—23 spremenljivo. Na konci deževno.

Risalšček — Maj

Ivanšček — Junij

1	P	Filip i Jakob ap.	☾	1	P	Risalski ponedek	
2	S	Atanaz p. cerkev. vuč.		2	T	Evgenij I., pap.	
3	N	3. po Vüzmi		3	S	Klotilda † Kvatri	
4	P	Florijan		4	Č	Frančišek Kar.	
5	T	Pius v. papa		5	P	† Bonifacij p. m.	
6	S	Janoš evangelist		6	S	† Norbert ap.	☽
7	Č	Stanislav, m.		7	N	1. Sv. Trojstva	
8	P	M'hael nadang.	☽	8	P	Medard, püšp.	
9	S	Gregor Nazianski		9	T	Primož in Fel,	
10	N	4. po Vüzmi		10	S	Margeta kralica	
11	P	Mamert püšp,		11	Č	Telovo	
12	T	Pankracij		12	P	Janoš Fak.	
13	S	Servac m.		13	S	Padovanski Anton.	☾
14	Č	Bonifacij m.		14	N	2. po Risalih	
15	P	Izidor m.	☾	15	P	Vid, m.	
16	S	Janoš Nep. m.		16	T	Reg. Franciskus	
17	N	5. po Vüzmi		17	S	Adolf, püšp.	
18	P	Feliks sp.	Križni tjeden	18	Č	Marko i Marcel m.	
19	T	Celestin papa		19	P	Srce Jezušovo	
20	S	Bernardin sp.		20	S	Srce Marijinò	
21	Č	Kristušov vnebohod	☽	21	N	3. po Risalih	☽
22	P	Helena d.		22	P	Ahacij, m.	
23	S	Andrej B.		23	T	Eberhard, püšp.	
24	N	6. po Vüzmi		24	S	Ivan Krstiteo	
25	P	Urban, p.		25	Č	Viljem	
26	T	Filip Nerejski		26	P	Janoš i Pavel m.	
27	S	Magdalena Pac.		27	S	Mati v. pomoči	
28	Č	Ferdinand, Avg.		28	N	4. po Ris. Krv Jezuš.	
29	P	Maksim, püšp.		29	P	Peter i Pavel ap.	☾
30	S	Feliks, p.	☾	30	T	Spomin Pavla ap.	
31	N	Ris. Prih. sv. Düha					

Maj: Posvečen Preblaženoj Devici Mariji.

Junij: Posvečen presvetomi Srci Jezušovomi.

Prekmurec pravi :

Risalšček :

Risalšček moker, ivanjšček pa mlačen, kmet tisto leto boš žeden pa lačen.

Ivanšček :

Žitno leto slabo rodi, gda se na Telovonebo skuži. Štirideset dni senebo skuži, če na Medarovo ž njega rosi.

Vremen :

1—8 deževno, 9—15 mraz, 16—22 lepo. Na konci spzemenljivo.

Začetek spremenljiv, 6—13 mokro, vetrovje, 14—21 spremenljivo, konec lepi.

Jakopešček — Julij

Mešnjek — August

1	S	Presv. Krv	
2	Č	Srpna Marija	
3	P	Heliodor	
4	S	Udelrik pk. spov.	
5	N	Ciril i Metod	
6	P	Izaija prerok	☉
7	T	Vilibald pūšpek sp.	
8	S	Elizabeta kraljica	
9	Č	Veronika devica	
10	P	Amalija devica	
11	S	Pii papa mantr.	
12	N	6. po Risalih	☾
13	P	Marjeta, d., m.	
14	T	Bonaventura	
15	S	Henrik I, casar	
16	Č	Karmelska M. B.	
17	P	Aleš sp.	
18	S	Kamil Lel., sp.	
19	N	7. po Risalih	
20	P	Elija prorok	☉
21	T	Prakseda, dev.	
22	S	Marija Magda'ena	
23	Č	Apolinár pk. mantrnik	
24	P	Kristina dev. mantrnica	
25	S	Jakob apoštol	
26	N	8. po Risalih	
27	P	Pantaleon, m.	
28	T	Inocencij papa spov.	☾
29	S	Marta dev.	
30	Č	Abdon, Senen	
31	P	Ignácij lojolanski	

1	S	Verige sv. Petra	
2	N	9. po Risalih	
3	P	Najd. sv Štefana	
4	T	Dominik, spovednik	☉
5	S	Snežna D. Marija	
6	Č	Spreobrazenjé Gosp.	
7	P	Kajetan spövednik	
8	S	Cirijak diakon,	☾
9	N	10. po Risalih	
10	P	Lovrencij, m.	
11	T	Tiburcij, Suz.	☾
12	S	Klara dev.	
13	Č	Hiol in Kasijan	
14	P	† Euzebij, sp.	
15	S	Vel. meša. Vnéb. D. M.	
16	N	11. po Risalih	
17	P	Hip. in Kas, m	
18	T	Helena kr.	
19	S	Ludovik	☉
20	Č	Bernard opat	
21	P	Ivan Franč., v.	
22	S	Timotej m.	
23	N	12. po Risalih	
24	P	Bertalan	
25	T	Ludovik kralj	
26	S	Zefrin papa	
27	Č	Kalaz. Jožef	☾
28	P	Augustin cerkv. očak pk.	
29	S	Glávosek sv. Ivana	
30	N	13. po Risalih	
31	P	Rajmund sp.	

Julij: Posvečeni presvetoj Krvi Jezušovo.

August: Posvečeni prečistomi Srci Marijinomi.

Prekmurec pravi:

Jakopešček:

Štirideset dni bo še lepo, če je drugi den julija vedro.

Mešnjek:

Kda je oa Lovrencovò grozdje mehko, goričanec si obeta vino sladko

Vremen:

Do 6-ga lepo, velka vročina, 7—12 dež, 13—20 spremenljivo, na konci hladno.

Do 20-ga lepo, vugodno' potem mokro hladno.

Mihalšček — September Vsesvišček — Oktober

1	T	Egidij, Verona, d		1	Č	Remigij	
2	S	Števan kralj	☉	2	P	Angeli var.	☉
3	Č	Doroteja		3	S	Evald m.	
4	P	Rozalija devica		4	N	18. po Risalih	
5	S	Just. Lovrenc sp.		5	P	Placid in tov.	
6	N	14. po Risalih		6	T	Bruno sp.	
7	P	Reg. na dev.		7	S	Rožnovenska D. Marija	
8	T	Mala meša. Nar. B.D.M.		8	Č	Birgita	
9	S	Peter Klaver sp.		9	P	Areop. Dionisij pk.	☉
10	Č	Tol. Mikloš	☉	10	S	Borg. Franciskus	
11	P	Prot in Hiacint		11	N	19 po Risalih	
12	S	Ime Marijino		12	P	Maksimilijan	
13	N	15. po Risalih		13	T	Edvard kr.	
14	P	Poviš. sv. kr.		14	S	Kalist papa	
15	T	Mati 7 žalosti		15	Č	Terezija devica	
16	S	† Kvatre		16	P	Posveč. cerk. Gal	
17	Č	Lambert, püšp.		17	S	Marieta Alakok	☉
18	P	Kupert Jožef	☉	18	N	20 po Risalih	
19	S	Januarij m. Kvatre	†	19	P	Peter Alk. sp.	
20	N	16 po Risalih		20	T	Janez Kancijan	
21	P	Matevž, ap.		21	S	Uršul dev.	
22	T	Tomaž Vil.		22	Č	Kordula dev.	
23	S	Tekla devica		23	P	Severin püšp.	
24	Č	Gerard p. m.		24	S	Rafael, n. da.	☉
25	P	Kleofa, sp.	☉	25	N	21. po Risalih	
26	S	Ciprijan in Justina		26	P	Evarist, pap.	
27	N	17. po Ris. Velimir		27	T	Ferumencij, š.	
28	P	Vaclav kr.		28	S	Sim. in Juda	
29	T	Mihael nadang.		29	Č	Narcis, püšp.	
30	S	Hieronim, sp.		30	P	Alfonz R sp.	
				31	S	† Volbenk, š.	☉

September: Posvečeni angelom čuvarom i Mariji sedem žalosti.

Oktober: Posvečenih Krajci sv. rožnoga venca.

Prekmurec pravi:

Mihalšček:

Či na Miholovo sever vleče, veliko zimo i sneg prinese.

Vsesvišček:

Zima rada z repom bije, či dugo toplo sunce sije.

Vremen:

2—10 spremenljivo, 11—18 lepo, kda kda dež, na konci lepo, vugodno.

Vu začetki toplo, 9—17 hladno, dosta deža, vetrovje, na konci lepo, nego mrzlo.

Andrejšček — November

Božič — December

1	N	Vsi sveti	
2	P	Dušni den	
3	T	Hubert, pūšp.	
4	S	Karel Boronej	
5	Č	Zaharija	
6	P	Lenart sp.	
7	S	Engelbert p.	
8	N	23. po Risalih	☉
9	P	Božidar m.	
10	T	Avel. Andraš sp.	
11	S	Martin pūšpek	
12	Č	Martin papa m.	
13	P	Koska Stanislav	
14	S	Jozafat, š.	
15	N	24. po Risalih	
16	P	Otmār apat	●
17	T	Čüdečineči Gregor	
18	S	Posv. baz. s. P. v R.	
19	Č	Elizabeta kraljica	
20	P	Val. Feliks sp.	
21	S	Darüvanje bl. D.	
22	N	25. po Risalih	
23	P	Klemen, p.	☾
24	T	Janoš od Križa sp.	
25	S	Katarina dev.	
26	Č	Janoš Berhman	
27	P	Virgil, Ahacij	
28	S	Gregor III. pap.	
29	N	1. Adventna	
30	P	Andrej ap.	☿

1	T	Eligij pūšp.	
2	S	Bibijana	
3	Č	Ksav. Franciskus	
4	P	Barbara d m.	
5	S	Sava	
6	N	2. Adventna Mikloš	
7	P	Ambrozij, pūšp.	
8	T	Nevtep. popr. D. M.	☉
9	S	Peter For. pūšp.	
10	Č	Lavretanska M. B.	
11	P	Damaz papa	
12	S	Sinezij m.	
13	N	3. Adventna, Lucija	
14	P	Spiridijo, š.	
15	T	Kristina, dev.	●
16	S	Euzebij † Kvatre	
17	Č	Lazar p.	
18	P	† Kv. Gracijan	
19	S	† Kv. Nemezij	
20	N	4. Adventna	
21	P	Tomaž ap.	
22	T	Ceno, m.	☾
23	S	Viktorija, dev.	
24	Č	Adam i Eva	
25	P	Božič. Rojstvo G.	
26	S	Števan m.	
27	N	Janoš ap.	
28	P	Drobna nedužna deca	
29	T	Tomaž p.	
30	S	David, kralj	☿
31	Č	Silvester papa	

November: Posvečeni priprošnji za verne duše.

December: Posvečeni Božemi Deteti Jezuški.

Prekmurec pravi:

Andrejšček:

Mraz vsehvecov to pomeni, da Martinov den bo lepi.

Prosinec:

Lucija kratki den, je znano vsem ljudem.

Vremen:

Do 8-ga mrzlo, 9—16 dež, 17—23 lepo, na konci mraz.

Do 8-ga mlačno, 8—15 sneg i dež 16—22 vetrovje s snegom, na konci trd mraz.

Dvoji potniki na poti življenja.

Sam potnik na poti,
Vu večnost, ki vodi ...
Je strma, nevarna;
— Na sredi trnjava;
Kače so kre roba, ...
Poleg pa jarka dva ...
Jarka sta
Brezi dna;
Grozno pa
Vonjata ...
Kače smrtonosne
Povajo té vode.

Če hodim po trnji,
Mi noge vse rani; —
— Podam se do roba,
Mi kačja hudoba
Čemér pusti v nogo,
Od šteroga bi vmro,
I vtopo
Se v vodo
Ki vonja,
Da groza ...
— Ta desna pot je tá,
Ki pela do nebá. —

Kre poti desne té
Se leva túd' vleče: ...
Na sred' je roznata;
Robá pa igrata;
Z vinom sta puniva
Jarka do štrihoma; ...
Pečenke
Ne tenke
Se režo
Za jelo ...
Za pilo mest' vodé
Se alkohol vleje.

Pot desna je prazna, ...
Malo j' tú koraka
Leva natlačena ...
Z plesom omámljena ...
Vrti se kak besno,
Človekovo telo ...

Do cila
Se vija,
Do plače
Poskače
Telovno veselje:
Vu večno trpljenje.

Gda igra me vabi,
Na rožni pot zlati;
iz desne na levo, ...
Zrem hišco odpreto ...
Oj hišco oltara,
Oko da ovara
To milo
Hoštijo,
To hrano
Predrago ...
Jo vzemem ... I trnje
Mi slajše od igre ...

To jelo me krepča ...
Ž njim pot je vsa lepša ...
S' me kače bojijo ...
Odlaz'jo v globino, ...
Držim se srdine, ...
Nevarnost vsa mine,
Veselo
Je delo,
Sladki vsi
Križi mi
Do cila, do plače:
Večne sreče zlate.

Takša je desna pot ...
Puna vseh nadlog:
Z križom zasajena,
Z trnjom oglašena,
A greha ne na njej ...
Bojazni tudi ne ...

* * *

Nesam sam,
Boga mam; —
Vüпам se:
Zmagam vse:

Vodi, nosi, o, me,
Samo Srce Bôže.

Ta sladka leva pot
Je puna, puna zmot ...
Plesalci vinjeni
Z jeli napunjeni
So vsi vznemerjeni ...
So vsi ôtrûjeni ...
Roža ta,
Grehe ma
Radost ta: žalost da
Večna žalost čaka
Vsak'ga veseljaka.

Jaz tlačim *desno* pot ...
Je puna tot' nadlog,
A Moč je tû doma,
Ki večni žitek da ...
— Tû mir mi ma srce, —
Je vest ne žge — peče ...
Oj srečen
Potnik sem ...
Presrečen
Pa bodem
Jezuš na Srci Ti
V blaženoi večnosti.

Srčen.

Srce Jezušovo, puno smiljenosti, smiluj se nam!

(Litanije Srca Jezušovoga.)

Od sv. Materecerkvi potrjene i z odpûstki obogatene litanije Srca Jezušovoga nam naznanjajo v tolažbo gornje reči. Jezuša, Sina božega srce je puno smiljenosti. Puna je tista reč, v štero več neide. Ka je Srcé Jezušovo puno smiljenosti, to teliko pomeni, ka drûga reč več neide v nje, ar je je smiljenost napunila. Pa Srce, štero je napunjeno s smilenostjov, je veliko, preveliko Srce. Znete kak veliko?! Ma dvojjo velikost — človeče jakosti i bože jakosti velikost. Človeče jakosti velikost je tak velika, ka je ne dosego ni eden angel, ni eden svetnik, niti sama Bl.-Devica Marija nej. Božih jakosti velikost je pa neskončna v Srci Jezušovom. Znete, ka je to neskončno? Neskončna je tista reč, šteroj nigdar ne mogoče priti do konca, do kraja. Če te pravili, ka je Jezušovoga Srca smiljenost tak velika, kak milijon i milijon svetov i to skoz milijon i milijon let vsako minuto ponavljali kelkokrat te li mogli — krščeniki preljubljeni, — niti do začëtka smiljenosti neste prišli v Srci Jezušovom: vekša je ta, nezmerna je ta, neskončna je ta. A glejmo jo malo od bliže. O prečista D. Marija i Sv. Jožef, šteriva sta dugih treseti let od blûzi vidila i čütila to večno smiljenost, pomagajte nam, naj svoj pogled zravnamo tak trdno na smiljenost Jezušovoga Srca, da v njo več nikdar ne bomo dvojili i da več nikdar ne bomo trdoga, nesmiljenoga srca.

Smiljenost! Kak sladka reč je to za krivca! Voznik, ki ga mnoga leta mele že strahota voze, glasno zajoe od veselja, gda smiljenost vtekne ključ v trdi zapor njenih vrat i ga pusti na sloboščino. Ja, smiljenost odpira. Odpira vrata sloboščine, vrata ljubezni, vrata darov, pač vrata dobrot, štere potrebuje pomenjkanje trpeči. Tak je napravilo tudi Jezušovo Srce. — Mrzla je bila tista noč, gda je potomec David kralja prišo v rojstno mesto svojega očaka. Mrzla je bila tista noč i otrujena je bila deviška mati njegova i vse skrbi so trle njegovoga hranitela sv. Jožefa, gda je mesto iskao za njega, gde bi se narodo. I mesta ne je bilo. Zaman je roke zdigavala gor D. Marija, zaman je proso z vročimi suzami po obrazi sv. Jožef Davidovomi potomci, božemi Sini v svojega očaka varaši Betlehemi mali kotiček, gde bi se narodo — ne ga je dobo. Ne, ne ga je dobo. „*V svojo lastnino je prišo i njegovi ga neso sprejeti*“, (Jan I. 11.) kak pravi sam Bog po sv. Jan ap. I Jezuš ka včini na to trdosrčnost?! Odpre nato smiljenost svojega Srca tem trdim srcam. Ne pozabite, ka je Jezušek v maternoj utrobi vse razmo, vse vido, vse čüto, ar je meo v sebi večni boži razum; On je naimre neskončna večna modrost. I čeravno vidi, i čeravno z žalostjov, nezmernov žalostjov čüti, ka ga trda srca ne püstijo v svoj lastni dom — odpre njim li smiljenost svojega srca, kda njim odpre svoj dom, nebo, i pošlje ž nje svoje angele k njim na zemlo, ki njim naznanijo veliko veselje, ki njim glasijo „diko božo“ i prinašajo „mir“ te, gda on zavržen od njih mora v štalici međ živinov priti na svet. (Luk. II. 10—14.) Za hüdobijo plača s „smilenostjov“.

Pa komaj ga povije deviška mati v siromaške plenice i položi še v siromaškeše jasli, komaj se zglasijo pri njem „dobrom pastiri“ pastirčki i pri „večnoj modrosti“ trije modri — že zabrüsijo svoj meč Herodovi vojaki, da ga vmorijo. Zakaj? Ar je prišo ljubiti vse, ar je prišo pomagati vsem, ar je nikomi ne mogo krivice včiniti, zato ga ščejo vmoriti. Samo poslušajte, ka narača angel boži njegovomi hraniteli i paziteli sv. Jožefi: „*Stani gori vzemi dete i mater njegovo i beži v Egipt i ostani tam, dokeč ti ne povem. Zato ka Herodeš bi iskao dete, da bi je pogübo*“. (Mataj II. 13). Svoj dom more zapüstiti i v tujini stradati samo zato, ar je nikomi nikaj nej kriv. I njegovo Srce, štero je puno z vsemogočnostjov, ka je napravilo Herodeši i negovim krvnikom? Odpüstilo njim je. Sv. Pismo nam svedoči, da je püsto Vsemogočni v miri svoje sovražnike, püsto je Heroda na kraljevskom stolci, njegove vojake vu vojaškoj službi i čakao vse na pokoro, sam pa pobegno v tujino. O neskončna, o nerazumljiva smiljenost! Bi vam prineso v spo-

min, kak se je genolo to Srce v Kani galilejskoj i segnolo v svojo vsemogočnost, da v nevoli bodočim gostom poskoči na pomoč, gda je vodo na vino obrno. I potom tri leta ka delajo ž njim tisti, kim je prineso zveličanje?! Samaritanci ga stiražo, Nazarečani ga zgrabijo, da ga dol z brega lūčijo, Jeruzalemčani kamenje pograbijo, da ga kamenūjejo, farizeji i saduceji njemi zanke nastavljajo i čeravno ga pozovejo k sebi na goščenje, njemi ne dajo tisto, ka vsakšemi, ešče tomi najpozadnejšemi gosti ponūdijo, niti vode za noge njemi ne voščijo, tak malo ga štimajo — o suze Marije Magdalene so je opirale. Pa nesam še zadosta povedo. Evangelium nam ešče več svedoči. V oči so njemi vrgli, ka je hūdoben, ar je z Nazareta, odket nikaj dobroga ne more priti; potvarjali so ga, ka je v zvezi z hūdim dūhom i on dela v njem, meli so ga za norca i puntara. I njegov odgovor na vse to ka je bio? Poslušajte! Sv. Evangelium etak pravi: „*I Jezuš je obhodo vso Galilejo i včio v njih shodnicah i je oznanūvao evangelij kraljestva i ozdravljao vsako slabost i vsako bolezen med ljudmi*“ (Mat. IV. 23). Njegov odgovor je bio smiljenost. Gda v Naimi sprevaža sirota dovica jedinca na pokopališče, i jo Jezuš ovara, ka včini? Dobro poslušajte! Sv. Pismo pravi: „*I gda jo je Gospod vido, se njemi je v srce smilila i njej je pravo: Ne joči se!*“ (Luk VII. 13.) Marti i Magdaleni nazaj da že štiri dni mrtvoga brata Lazara z jočom, nateliko se je genolo nad njeve žalostjov njegovo smiljeno Srce. I od lačne, gladne več jezerne vnožine ka pravi sv. Pismo? ka se njemi je smilila i zato jo je čūdovito nahrano. I če pogledate na kraj njegovoga življenja i ga vidite v groznih mokah na križi, kam ga je hūdobija pribila, o te, te opazite najbolje bliščati njegovo smiljenost. „*Oča odpūsti njim, ar ne vejo, ka delajo*“ (Luk. XXIII. 34.), to je njegov odgovor za biče, za trnjavo krono, za trdi križ i še trše cveke, s temi sladkimi rečmi plača za bridki zuč, kisili jesih. O smileno Srce Jezušovo! Pa naj nišče nede dvojio, ka je iz srca odpūsto i ponūdo smiljenost, je na tom bridkom križi, razbojniki, razmite razbojniki Njega preklinjajočemi nebo odpro i svojo mater, svoj najdragši kinč nam za mater dao. Pa ka nete mislili, ka smiljenost samo te troso, gda je vmirao, — je po smrti dao prebodnoti svoje z smiljenostjov puno Srce tam na križi, iz šteroga je tekla vō smiljenost: Křstna voda i oltarskoga sveststva krv za vsako dūšo do konca sveta. Naš posvet pred oltarom, ti svedoči, o prestrašena uboga dūša, da Jezušovoga Srca smiljenost žive med nami v oltari i šče odpūstiti vsem, ki se čūtijo krivce, i šče pomagati vsem, kim kaj fali, če samo ščejo smilenje dobiti.

Gda mi, drage duše, to veliko, to neskončno smilenje Jezušovoga Srca vidimo, ka mislite, ka je naša dužnost? Dvojna je: 1. vüpati se v smiljenost Jezušovoga srca iz celoga svojega srca i 2. smiljenost kazati svojim bližnjim. Lehko trdim z svetimi dušami, že edno tih največših krivic te včinimo Jezušovomi Srci, gda nemamo vüpanja v Nje. Puno je neskončne smiljenosti to Srce i z nami je tū v oltari i mi si li teremo roke i mahamo z glavami pa pravimo, nede dobro. O bojzljivci, kak žalostno nas gleda Srce Jezušovo. Vüpajmo se! Kem več se vüpamo, tem več dobimo. Vse premagamo, vse dobimo, če se vse vüpamo. Tak nam velijo svete duše. Naj nas potrdi v tom zgled italijanskih katoličancov. Brezverne vlade so desetletja dugo kvarile po slabom vučiteljstvu mladino i narod se je pokvaro. Naj v toj velikoj nevoli pomagajo dobra srca, se je odločilo, ka postavijo gor katoličansko višišo šolo, zvano vseučilišče. Začnejo nabirati i naberejo 50 jezero lir v te lepi namen. Za hišo, štero bi potrebūvali, pa prosi lastnik mi'ljon lir i či v treh vörah te šume ne plačajo, jo zgūbijo. V treh vörah kak prinesiti milijon lir? I ka je ne mogoče skrbljivosti, je mogoče vüpanji. Dobre duše so se podale pred tabernakel i tū s popolnim vüpanjom prosile pomoč i obljūbile Srci Jezušovomi, ka do šolo po Njem imenūvale, če njim v treh vörah spravi od dobrih src mil. lir. I vüpanje je zmagalo. Smiljeno Srce Jezušovo je na smiljenost zbūdilo premožne ljūdi, šteri so potrebni znesek v 3 vörah vkūpdali. Pred dvema letoma se je to zgodilo i milansko vseučelišče Srca Jezušovoga neštetoj mladini cepi v srce Kristušovoga dūha, celomi krščanskomi sveti pa naznanja: Vüpajte se v Srce Jezušovo, štero je puno smiljenosti. — Zavüpati se i odpūstiti! Nišče me ne more, kajšteč hūdoga mi prizadene, tak razžaliti, kak sem jaz razžalo Jezušovo Srce, če sem samo mali greh včino. Dobro zarazmite, od velikih ni ne gučim. I to dobro srce mi je vse odpūstilo že naprej, gda me še na sveti ne bilo, i odpūsti mi vse hūdobije, samo naj prosim odpūščenje za nje z potrčim srcom pri spovedi: — „Odpūstite i bo vam odpūščeno“. (Luk. VI. 37.) To pravi miljeno Srce Jezušovo! Odpūstite! Nišče naj ne zapūsti zato cerkve, nišče naj se ne prikaže pred podobov Srca Jezušovoga, nišče naj je ne pogledne nači, kak samo z vüpanjom i odpūščenjom. Vsakoga reč naj bo ta, dūšice drage: Srce Jezušovo, ki si puno smiljenosti, popolnoma se vüpam v Tebe i vsem iz srca odpūstim. — Te reči prinesejo nebesa na zemlo, mir v srce. — O, vživajmo ga na zemlji i večnoga ednok v nebi. Tak bodi! Tak nam daj z smiljenostjov puno Srce Jezušovo!

Barica.

Narodna igra za domače odre. Zgodí se pred petdesetimi leti.

ODER:

Navadna starinska kmetska soba. Na levo se pride v preklet, na desno dvoje oken gleda na dvorišče. Tretje okno je v zadnji steni, od-tistec se vidi na cesto. V levom zadnjem kotí peš, okoli nje klopi. Pri zadnji steni posteo. Pri desnó steni stol, okoli njega klopi in stolci.

Stene okinčíte kak je to že v kraji navadno.

OSEBE:

Mati, nad 50 let stara kmetica.

Ivan, 35 let star zdrav slóvenski moški tip, — stari dečko.

Barica, 18 let stara lepa deklina.

Martinek okoli 22 let star veseli hlapec.

Milika, 26 let stara kmetska deklina, zdrav dômači tip.

Peter kmetski dečko z dugimi mustači.

Gospod Krojač iz Pešte, 40 let star majster.

Tetica 35 let stara sestra matere, gospa iz Pešte.

Tonek, Martinekov brat, meščan. (Varašanec.)

Brat Števan, do 40 let star kmet.

Ciganica, stara ciganjska baba.

Anika, Verona, Matjaš.

Prvo dejanje.

1. prizor.

Ravno zdaj sò opravili južino, Barica pospravla na stoli.

Barica, Martinek.

Martinek. (púšlec cvetic ponúja.)

Vzemi, Barica. Iz srca rad ti je dam ...

Barica. Neščem ... (Vidi, kak žalostno jò gleda Martinek.) Ne — neščem ... samo nesmem.

Martinek. Iz kalendara si čtela: „Či rad' maš cvetice, pokvarjen si ne ...“

Barica. (se smeje) To tvoj kalendar piše. Materin kalendar inači pravi ...

Martinek. Znam mati ti branijo, da bi lepo ravnala z menov.

Barica. Ne mati, moja glavica! Pogledaj jo, — ta mi brani! Ednok, dvakrat bi jaz nosila tvoje rožice,

potem bi pa ti želo moje. Znam kakši ste, dobro me je navčila Milika.

Martinek. Tak? Milika je túdi neprijateo? Dobro da znam ... (Ide.)

Barica (zove ga). Martinek!

Martinek (se obrne od dver, žalostno gleda.)

Barica. Nikomi ne poveš? (Odmor.) Ne boš proso rože od mene?

Martinek. Nikomi ne povem, nikdar ne bom proso cvetlice od tebe.

Barica (segne po púšlec). Daj ...

Martinek. Prosi ... Telko je itak vreden, da bi ga prosila, či že plačati neščeš ...

Barica (zbantivana). Znaš ka si ti?
Martinek. Znam. Krkičov Martin,
vaš hlapec.

Barica. Lisica sil (Skoro da ne za-
joče, dale
pospravla na stoli.)

2. prizor.

Mati, Barica, Martinek.

Mati. (pridejo) Manjak sil (Odmor.)
Tri dni se pripravata z vertom
na Hrastovo, ali nikak nemreta
zorati njivo, ar plüg sam ne orje.
Martinek. Vert so mi pravili naj ji'
počakam.

Mati. Jaz pa pravim, da mi včasi
napreži konje. Plüg vrži na kola,
potem pridi v sobo se štukat z
gospodičinov. Grabarova Treza
je ešče zadosta močna, sama zorje
edno njivo, brezi verta, brezi
gospoda hlapca! (Hrbet njemi
obrne.)

Martinek (kaže Barici, da je šopek

na klopi pri peči, potem ide.)

Mati. Šigdar proti mojej voli delaš.
Stokrat cüješ na den: nikaj s tem
dečkom! Ali tebi je zobston vsaka
pametna reč.

Barica. Korine mi je ponüjao . . .

Mati. Meni nikdar ne ponüja, ar
zna, da bi zobston ponüjao. Tam
je na klopi, vzemi ga! Grabarova
Barica. sirota, od drugih ne dobi
korine, zadovolna more biti s tem
— ka njoj prinese domači hlapec.
(Prime šopek, vrže na dvorišče.)

Barica. (zbrano posodo nese iz
sobe.)

3. prizor.

Ivan, Mati, Barica, Martinek.

Ivan (zvüraj). Tak, tak, samo na-
preži Martinek, včasi ideva! Malo
mleka mi prinesi Barica!

Mati (briše stol, prestre stolnjek,
pospravla v sobi.)

Ivan (pride.) Je ešče kaj praznoga
mesta za me? Lačen sam, mati.

Mati (nikaj ne odgovori.)

Barica (prinese skledo mleka i krüh.)
Pašči se Ivan, inači mati sami
zorjejo . . .

Ivan. Mati, do pismo čteli . . . Oranje
ostane meni in Martineki. (Pismo
kaže.) Tetica nam pišejo.

Barica. (veselo vzeme pismo:)
Mojoj prelüblenjoj sestri,
Grabarovej Trezi . . .

Ivan (vzeme pismo.) Püsti čtenje
do večeri. Mati zdaj ne poslü-
šajo na tebe.

Barica (se smeje.) Istina, mati? Naj
počakam do večeri?

Mati (se tüdi smeje.) Na kolena mi
poklekneš, či boš se postavljala.

(Sede.) Na tom mestu mi prečeš
kaj nam piše moja dobra sestra
Verona.

Barica (čte:) Prelüblena sestra
Tereza!

Tvoje pismo sem dobila v roke i
ti odgovorim da, tüdi jaz želim
viditi topeo dom mojih rano
pokojnih starišov. Deseto leto
mine na risalsko nedelo, da sam
zadnji krat bila doma.

Tebe in Barico bi že rada küšnula,
Ivani bi rada podala roko.

Zatö vam pa pošlem te glas,
da me vsaki den lejko čakate.

Barica (veselo.) Mama, mamica,
tetica nas prijdejo pogledat!

Mati (skoro jočejo.) Bog möj, Oča
moj, kak bi to vörvala . . . !

Barica (dale čte.) Ne prijedem
sama. Pošten človek ' me bo
sprevajao.

Za vas ga nesem, Bog naj bla-
goslovi moje dobro nakanenje.

(Odmor.)

. . . To ne razmim.

Ivan. Jaz tudi ne, Barica, to je po vegrsko pisano. . .

Mati. Jaz razmim. Ti samo na mene poslušaj.

Ivan. Mati te že odajo. . . Prle te odajo, kak bi drugi kúpci zvedli, da si k odaji. . .

Barica. grdo gučiš, Ivan. . . .

Ivan. Istino pravim, sestrice moja.

Prinas se že nedobijo pošteni ino delavni ljudje. Iz mesta je moremo naročiti, kak Martineki nove harmonike. Človek napiše: „Gospodje, moža bi kúpili, pošlite nam mujštro“ . . .

Pojejo nas prasci, kak miš, štera se v ótrobe skrije.

Mati. (kaže.) Do guta sam s'ta s tvojimi modrijami . . . .

Ivan. (jako slabe vole.) Vórjem.

Ali itak blato nabiramo, ne zlato.

Barica: Zakaj?

(Odmor.)

Ivan. Mati znajo najbolje, oni te tržijo . . .

Mati (v reč njemi vujde.) Jaz jo samó tržim, ali ti bi jo najrajši odáo!

Kmeta bi mi spravo v hižo.

Ivan. Poštenoga, delavnoga dečka si želem k hiži, ar zdravo sadje se tudi pokvari, či edno gnjilo vržete med nje. Od toga se bojim.

Mati. Kmeta mi ščeš spraviti v hižo.

Hlapca! Martinek bi bio de'ko po tvojoj voli. Vzemi si ga sam!

Ivan. Pač tú je pokopan pes, mati.

Mati (puna čemerov.) Bodi stokrat pokopan tvoj pes, kmeta itak neščem.

Kmet mi nikdar ne' de po voli. Grabarje smo kmetje, bili smo kmetje, zdaj pa gledajmo na to, da pridemovs naprej. Dete tudi ne ostane; s'ikdar dete: mladeneč, mož, starec bo ž njega. Kmetje smo, kmetje smo bili, bodimo več: to ščem!

Barica (jako iz srca: Ne čemerite se mati, tak bo, kak, vi želete.

Ivan (tudi iz srca guči.) Morete znati, mati, da vas ljubiva ino počtújeva, ali itak to pravi zdaj moja kmečka pamet, da ne hodite po srečnoj poti.

Mati (čúkne Barici pismo iz rok in jo skrije v žep.) Ne kmet, ne Martinek, več more biti, amen. (Ide.)

Barica (po kratkom odmori.) Poštúj mater, inace ne boš dugo živo na zemli.

Ivan. Znam Barica, tak veli štrla božja zapoved.

Mati (zvúnaj.) Ne Kmet ne Martinek, več more biti, amen! Jaz sam te rodila, jaz sam te vzgojila! Tak boš delaó, kak jaz želem. Če pa ne, napravi račun z Bogom!

Ivan (k ckní stopi.) Mati, ne kregajte se na dvorišči, kaj bo mislo svet od nas?

Mati. Ne guči! Ne kmet, ne Martinek, amen!

Ivan. Dajte si itak dopovedati mati.

Mati. Nikaj! Do zdaj sam mučala, ali dale ne. Grabarov Vanči bi se oženo. Da bi več ostalo njemi, zato vzemi tí, Barica, hlapca,

(Odmor.)

Niti tajiti ne vüpa! Jeli, znaš, da sedem poštenih svedokov spravim, šteri potrdijo, da je tak? Sedem poštenih svedokov, šteri ne lažejo. . . .

Ivan. Čúješ Barica? Drugí istino guči, jaz lažem . . . (Odmor.)

Mati (pride v sobo;) Ona je meni ravno takša hči, kakši s'n si mi ti!

Ivan. In meni je sestra. Pred Bogom sem odgovoren za njo!

Barica (joče.) Bogala bom vas mati. Tudi tebe Ivan, samo se ne kregajta za volo mene.

Mati. On me bo tudi bogaó. Njega tudi navčim na štrto božjo zapoved.

Či pametno reč ne bo razmo:
z batom . . !

(Odmor.)

Ivan. V jeseni mine dvajseto leto.
da so mi na smrtnoj posteli
veleli oča: „Sinek, dosta je vre-
dnosti, ali duga tudi ne menje.
Delaj, reši grünt dugov in bodi
tvoje vse. Imej skrb na tvojo
sestrico, bodi Barici dober brat.
Brani jo, ljubi jo. Če bo toga vre-
dna, daj njoj iz tvojega kelko
ščeš, kelko zmoreš. Ali s praznov
rokov jo pusti iz hiže, či ne bo
vredna našega imena! Tak je
bilo mati, ali ne?

(Odmor.)

Zato pa pravim: proti mojej voli
jo ne dajte iz hiže, ar te svoji
sestri Grabarov Vanči ne da
herbije, amen! (Ide.)

Mati (sede na posteo, joče.) Bog
moj . . Oča moj . . Mati Marija . .
Barica (sede k materi.) On vas
bo tudi bogao, samo ne jočite,
presladka mati naša.

(Odmor.)

Mati. Sezuj se!

Barica (vsako reč boga.)

Mati. Leži v posteo!

(Odmor.)

Pravo roko deni na srce! Pravi:
„Mati, ne stanem iz te postelje,
pokeč dečko ne pride v hižo, šteri
me bo za ženo proso, — amen!
(Barica se joče, ali itak pravi po
materi.) „Amen“ si povedala. Ne
pozabim, če Grabar „amen“ pove,
te tisti amen vala!

Ivan (na pol odpre dveri:) Barica,
dnes ti pustiš na pašo.

Mati. Barica ne, ona je betežna na
smrt.

Ivan (pride v sobo, ne razmi ka je.)

Mati. Dečka priženi, šteri, jo bo
za ženo proso, te stane. prle
ne. Ali jo luči iz postelje na
sosedov grünt, tak velki gospod
kak ti — to tudi zmöre.

Ivan. Mati, ljubite vi vaše dete?

Mati. Življenje dam za njo.

Ivan. Jaz te tudi tak ljubim Barica.

Samo dobro ti ščem. Stani,
sestrica, pusti govedo na pašo.
Barica (na pol sede v posteli)

Mati. „Amen“ si povedala!

Barica (sklene roke.) Ivan, amen
sem povedala.

Ivan. Istino gučiš?

Barica. Mati so veleli Ti si me
tudi včio, naj bogam mater.

(Odmor)

Ivan, pridi bliže, daj roko . . .

Mama, mamica, opustite njemi,
on tudi samo vas ljubi . . .

Ivan (stoji, premišljava kaj bi
napravo.)

Martinek (zvünaj.) Julča, kama
plezis? Ne plezi na grüško! Kača
ti bo trgala, ti samo pred njov
ostani. (Pride.) Vert, vse je na
kolaj, plüg tudi.

Ivan. Ti, Martinek, bio je človek,
šteri se je ne znao odločiti, koga
naj ljubi: mater, ali sestro. Kaj
bi napravo ti v njegovej koži?

Martinek. Lübo bi sestro, ali mater
ošče bole.

Ivan. Ka pa če bi ti tak bilo povedano:
ali sestro, ali mater:

Martinek. Mater.

Ivan. Kaj pa če je tista mati ne
vredna lübezni?

Martinek. Vert Ivan, slab šolar bi
bio vaš Martinek, če bi že, pozabò
kak ste ga včili. „Najmenše plačilo
za trpljenje materino je, če jih iz
srca ljubim.“ — tak ste me včili in
to Martinek nikdar ne pozabi (Ide.)

Barica. Daj roko, Ivan . . . (Prime
roko matere, z drugov pa Ivanovo
čaka.) Daj . . . daj Ivan . . .

Mati. Ne prosi ga. Eden moder
mož je na sveti, ščem praviti — v
naši grabaj, on, naš Ivan. Ali
njegova mati je itak modrejša.
(Stane in Ivani v oči gleda.)

Barica. Ivan . . .

Ivan. Ne! Trije smo povedali
„amen,“ vsaki po svoje, Bog

nam bodi pravičen sodnik Moj
amen vala. (Ide.)

Mati. Moj amen valal (Ide.)

Barica. Če ti je Ivan, iz kamna srce,
naj *moj amen* tudi vala! (Leže, se
joče.)

Martinek (odpre zadnjo okno in
malo časa gleda Barico.) Barica!
Barica! Vstani... Na pašo boš
šla. Konjiče boš pasla, pa kravice
dve...

Ivan (zvünaj.) Pusti jo Martinek.
miši napaja.

Martinek. Ne miši, to je grdo.
Golobe napaja. Jeli Barica?
Deklina ne 'stane, v kamrici spi,
golobe napaja, se britko skuzi...
Pa zdrava nam ostani Barica!
(Okno zapre, ide.)

Barica (zaihti; Bog nas pokaštiga
vse tri.

4. prizor.

Ciganica, Barica.

Ciganica (jako previdno pride, v
maloj klonji 3 golobe nese:)
Hvaljem bodi... (Klonjo postavi
na stolec, ona sede k Barici.)

Barica, znaš, da se vaš Ivan ženi?
(Odmor.)

Tebe bi rad k kmeti spravo,
sebi pa celo herbijo.

Barica. (Skoči iz postele) Herbija
je njegova, komi šče, njemi da.
Tvoje laži pa nesi kama ti je
vola, prinas niti groša ne dobiš
za nje!

Ciganica. Ja...?

(Odmor.)

Nove karte sem dobila. Deklinam
jako lepo kažejo... (Ponuja karte:)
Na, zdigni...

Barica. Grabarje so krščeni,
Grabarje samo božje zapovedi
poslušajo. Tvoje šatringe pri
sosedih odavaj. (Stolec postavi k
zadnjemu okni, sede, ciganici
hrbet kaže.)

Ciganica (po kratkom odmori:) Pa
bodi po tvojem. Ali to bi itak
lejko poslušala, ka se mi je senjalo
(Odmor.)

Tvoj rano pokojni oča so stopili
pred mene, daj njim Bog sladok
pokoj... Nega več takših kmetov
v naši grabaj... Oni so meli
srce - tudi za cigane...

„Geta, moreš znati-kelkokrat te
je je rešo žandarskoga lanca stari

rihtar Grabarov Ivan. Dužna si
mi Geta. Za mojo dobroto si mi
dužna. To želem, da mi poplačaj,
tak so mi veleli.

(Odmor.)

„Moja edina rožica, moja zlata
ribica, Barica se joče, žalost
njoj mantra srce... K njoj te
pošlem, Geta, ! — tak so pravili.
Ali me čuješ, Barica?

Barica. Čujem, Geta.

Ciganica. Kūpi 3 golobe: čarnoga,
sivoga, beloga. Odnese je Barici!
Jaz sem ji' bogala. Gledaj, prinesla
sem 3 golobe. Te je čaren kak
zimski noč. Te je sivi. Beli je
najlepši, te je tvoj ptič.

Barica. (či dale, bole žalostna:)
Daj mi ednoga!

Ciganica. Beloga?

Barica. Čarnoga mi daj. Čaren je
ptič žalosti.

Ciganica (da.) Na! Trikrat ga
kūšni, trikrat ga prit'sni na srce
pa pravi:

„Čaren ptič, dober ptič, srečo mi
priženi.“ Če ga skoz okno pustiš,
zleti, srečo ti prižene. Tak moreš
včiniti, tak želejo to tvoj dober
pokojni oča...

Barica. Čaren ptič, dober ptič,
srečo nam priženi...

Ciganica. Lūči, ga skoz okno na
dvorišče.

Barica. Zakaj? Nikdar ne bi prišeo nazaj.

Ciganica. Lüči ga, če ti pravim!

Barica. Ne. Plačam ti, kelko je vreden, ali moj more ostati. Čaren golobek, jeli da moj ostaneš?

Ciganica. To ščeš, da bi okoli polnoči pokojni oča prišli po njega? V belom prti? s trepetajočimi rokami? Z bledim obrazom? To ščeš?

Barica. Geta, istina je, da bi prišli po njega?

Ciganica. Očivesno...

Barica. Vidiš, ravno zato ga ne pūstim. Oni pridejo, zapovejo našemi Ivani, naj se več ne svajūje z materjov, mir in sreča bo v našoj hiži, kak dozday...

Ciganica. Lejko je to praviti, naj pridejo. Ali ti ne veš, kak žmetno je to včiniti. Z živoga ognja je plot drugoga sveta. Mati, štera je prišla pomagat svojoj siroti prek toga ognja, je tudi suze imela v očaj, tak jo je prosila: „Dete moje, mantranja puna je pot dō tebe, ne joči. ne želi da bi ešče ednok prišla! Opečeno je bilo njeno celo telo, puna je bila krvavih ran... Či kaj takšega želeš oči, dobro, ne pūsti ga...“

Barica (prestrašena:) Ne, neščem! Leti! (Lüči goloba skozi okno.)

Ciganica. Ne mene, očo bogaj. Zdigni... (Karte drži. Barica zdigne, hitro je razmeče, sede se na tla i pravi:)

— Dosta žalosti čaka na tebe. Dva neprijatelja ti stojita na poti. Ta ti velkō radost kaže. Vidiškorine? To je ženitev. Te tretji bi te rad meo. Itak ne sebi, drugomi te spravi. Pri toj stoji herc...

(Odmor.)

— Stara ženska joče, Boga moli. To so tvoja mati. Tū pes stoji, poleg njega deklina. Njoj lejko zavūpaš, ona ti vōrno slūži.

— Vidiš mačko? To je jalnost... Leva roka... Mustači... dugi mustači... smrt. Dobro poslušaj Barica, dečkō, šteri z levov rokov sūče duge mustače, je ne za tebe.

(Odmor.)

— Z rožami okinčena hiža. Trije golobi. Mladenec. Palik herc. Cerkev. Golobi ti zagvūšno spravijo moža. Hvala bodi Bogi, stara ženska že ne joče, samo Boga moli. Dobro se konča vse. Ivan (daleč zvūnaj:) Mati, pridite domo, sosedov Jožek naj pazi tudi na naše krave!

Ciganica (hitro pospravla svoje reči:) Ivan ide... Dobro poslušaj Barica. Dva kŭpca prideta od Sv. Jūrija. Ali karte tak pravijo, dečko, šteri z levov rokov sūče mustače, je ne mož za tebe. (Že pri dveraj.) Srebrno kronico sem plačala za gōlobe... (Ide.)

Barica. Ne ostanem ti dužna, samo beži, Ivan ne vidi rad cigane pri hiži. (Golobe skrije pod šampet, leže v posteo.)

5. prizor.

Barica, Ivan.

Ivan (zvūnaj:) Celi den se okoli naše hiže klati ta ciganica. Beži, čarna dūša! Najrajši bi odvezao psa, da bi ti malo pošlatao sūhe pete. (Pride.) Barica, prinas je bila ta ciganica?

Barica. Nikaj ne guči, neprijatelja sva... Kamen nosiš tam, ge drugi ljudje srce.

Ivan. No, no... sestrica... (Sede blūzi postele na stolec.) Mati pasejo, ti pa spiš, grde senje

senjaš . . Končajva najino pravdo. Daj mi roko, bodiva si dobra kak do zdaj. Lepo' stani, s bo pošpravi, tihinei pridejo k nam. Barica. Ne stanem. Amen sem povedala da ne.

Ivan. Tak se ti je senjalo . . Kaj pa če itak staneš?

Barica (jako srčkano:) Ivan, povem ti, ka se mi je senjalo. Tri golobe sem dobila: čarnoga, sivoga, beloga. Šteroga trikrat kúšnem, trikrat pritísнем na srce, z'četi, srečo nam prižene. Ednoga, čarnoga, sem že pústila na dugo pot.

Ivan (se smeje:) In tisti čarni *bi lejko* za namá príleto, Julči se seo na glavo, pa pravo: „Ivan, brž domo, ar tvoja sestrica se ženila bo!“

Barica. Za norca bi me meo Ivan? Ivan (se smeje:) Ne, Barica, če si ti čarnoga goloba poslala srečo

iskat, te bi tisti čarni golob lejko prišeo na Hrastovo, tam bi se sedo na vratničko pa pravo:

„Brat, pústi oranje, pa pridi domo, ar tvoja sestrica se ženila bo.“ Tak je. Zdaj pa brezi špajsa, brž na pete. Dva kúpca prideta od Sv. Júrija, či bode kaj k odaji pri nas.

Barica (stane:) Istino praviš, Ivan? Ivan (kaže skoz okno:) Pogledaj sama. Pri spodnjem sosedu ideta. Pintni glaži so v kleti?

Barica (pospravla v sobi:) Ne, v kamri, pri maloj bečki so.

Ivan. Čisti stolnjek prestri na stol. Krúh in sol ne pozabi. Vino prinesem že sam. (Ide.)

Barica (kak da bi se njoj senjalo:) Ciganica lekaj ne laže . . Či ne laže, drúgikrat bom lepše ravnala z njov.

6. prizor.

Boter Števan, Peter, Ivan, Mati, Barica.

Mati (zvünaj) Ne, ne, roke vam ne dam. Zamazana sem. Prinas je grdo vse, hiža, baba, vse. Boter Števan, vi znate ge je pot pri nas, vi ite naprej. Ivan, ge hodiš? Pašči se sinek moj!

Ivan (zvünaj:) samo naprej, Boter Števan, včasí pridem! Ne vem jeli je robača menša gratala, ali glava je zrasla, nešče iti skoz . . Samo v sobo prijatelja!

Števan. (pride:) Daj nam Bog več dobroga, kak bi sami želeli, slaboga pa menje. Nama naj da dobro srečo, korino za krščak in beli robček v roko. Hvaljen bodi Jezuš Kristuš!

Mati, Ivan (prideta. Ivan 2 glaža vina postavi na stol.)

Števan. Dragi domači, poslušajte mójo pošteno reč.

Po lesi sva hodila, lešnjeke sva brala. Puno žepko sva nabrala. Pa misliš Barica, da sva je tebi prinesla? Ne, zlatomi ptiči sva je dala, ar naj je lepo proso' ar je nemilo jokao. Zlüščila sva lešnjeke, z njimi sva ga nahranila. Nabrala sva njemi čisto rosico, z njov sva ga napojila, Te naj je pitao te zlati ptič, pa kama sva prej namenjeniva? „Ta po sveti“ - sva njemi povedala. — „Deklinò iščeva, hčer poštenih starišov; lepo, zdravo, veselo, Boga in svoje poštvájajočo deklinò iščeva. Povej nama, či znaš za njo,“ — tak sva prosila zlatoga ptiča pri srebrnoj brezici.

In te zlati ptič nama je povedao: „Slavna je fara júrjanska, ali takše deklina, kakše sta viva

vredna, dobriva moža, ta fara ne zmore. Ita prek 6 bregov, 7 dolov, 8 pisanih travnikov, domačine lepo pozdravita in povejta njim, što vas je poslo. Če se vama dopadne deklina, kúpite jo! Tak je. Vi ste tržci, midva kúpca. Daj nam Bog dobro srečo!

Ivan. Poštüvana prijatelj! V Svetom pismi stoji, da je dober Bog samo za nepoštene tržce meo vože namočeno. Viva se nam vidita poštena. Zato sepa ravnajmo po našij starij šegaj. Pozdravljen! (Roko njima da.) Bog naj blagoslovi — či je to njegova sveta vola, vaše nakanenje.

Števan. Lepa reč je kratka molitev. Molitev nam je potrebna, kak vzkadanešnji krüh. Zato pa, — daj nam Bog kaj smo vredni in mi njemi, skem smo dužni. (Materi:) Botra Treza, poštüvao sem vas, ar ste toga vredni. Zdaj sem vam prineseo dečka, sina poštenih starišov iz slavne fare jürjanske. On bi vas ešče bole poštüvao, či njemi to dopüstite.

Peter. To je moje srčno želenje.

Mati (poda Petri in Števani roko:)
Pozdravljena!

Peter (Ivani:) Moje ime je Peter. S poštenim namenom sem prišeo v vašo hižo. Prosim te, ne zameri mi to.

Ivan. Moj pokojni oča so nas včili: „Deca moja, če tihinec pride pred dveri, pitajte ga, kakše matere sin je. Či vam odgovori, da je sin slovenske matere, ôdprite dveri, dajte njemi stolec, pogostite ga s krühom in vinom, ar sin slovenske matere vam je brat pò zakoni človeškom i bôžem.!

Števan. Brat Ivan, botra Treza in ti nežna rožica te poštene hiže, to je vsi navzoči, dopüşčenje

prosim od vas, da bi vam malo bole razložo, zakaj sva miva prišla k etoj poštenoj hiži.

Sveto hištvo je sam Bog nastavo. Iz rebra Adama je stvoro prvo žensko, da bi njemi bila pomočnica, vórna tovarišica. Zato pa pravimo dobri krščeniki, da blazeni je on, ki ma dobro in vórno ženo, ar je dobra žena blagoslov božji, blagoslov božji papela dšiše v večno zveličanje Moj prijateo Peter je plemenita vejka njuve rodbinne. Ali plemenite vejka tüdi žele, naj razcvete, najjo okinči dišave pun cvet. Od Möre do Rabe sva prehodila našo slovensko krajino, ali do dnes sva zobston hodila, K etoj poštenoj hiži naj je napoto te zlati ftič, k tebi devojka Barica. Ti si tista bela cvetica, štero si je Peter izbrao za svojo prišestno zakonsko tivarišico. To so na kratci moje reči, na štere miva lepi ino veseli odgovor čakava.

Ivan. Podajta si roko sestrice in ti prijateo Peter. Spoznajte se. Ar či je to Bôga Oče sveta vola, da bi se med vama sklenilo sveto hištvo, proti tomi ne stanem ne jaz. . . (Na mater pogleda, in da vidi njuv nezadovoljen obraz, dale pravi) . . . ne naša Barica.

Barica (bliže stopi, da bi dala Petri roko.)

Števan. Počasi mlajši. Jaz ti podam prvič roko, ar jaz bom tisti, šteri morem zvedeti, jeli se lübita ali ne. Če se pa brezi mojega pitanja razmita, dare si dajta. Ali moj krščak naj ne ostane brezi korine i žepka brezi beloga robca.

Peter (Barici) To nama daj Bog, kaj sva vredniva, (Podata si roke)

Ivan (toči:) Sedimo prijatelji. Vi tüdi mati.

(Sedejo.)

7. prizor.

Sosedov Jožek, prvejšnji.

Jožek (zvünaj:) Vertinja, vertinja, brž pridite!

Mati (pri zadnjem okni:) Ka pa je? Jožek. Znamenje je na strehi!

Ivan. Kaj? Znamenje?

Jožek. Ve ste vi poslali po mene, naj pridem znamenje gledat.

Ivan. Koga smo poslali po tebe?

Jožek. Palik me za norca majo. .

Ciganico ste poslali po mene, naj pridem gledat znamenje. Zdaj pa nikaj neščete znati od toga? Ali če so krave v sosedovoj kukorci, vi plačate, ne naša mama. . .

Mati. Glej ga, dündeka . . skoro da ne jôče, Pa gledaj samô tvoje znamenje.

Jožek. Martinek, gledaj, znamenje je na strehi. Tak čaren je kak biks.

Martin. Kaj je čarno?

Jožek. Ftič, šteri na strehi sedi. Takši je kak golob, pa vendar ne golob. Brr, . . kak se njemi žarijo oči! Naj se samo streha ne vužge. . . Joj, gorelô bo včasi!

Števan. (Segavo 'stane:) Zafrigana mačkica, to je ne špa's, Ftič, šteromi oči gorijo, je ne igrača. Jaz ga pogledam. Batek, oglasi se, pojdiva na njega! (Ide.)

Ivan. (tudi ide:) Z botom na ftiča?

Števan (že med dverami.) Kaj pa či me — vužge? Rajši jaz njega.

Mati. (Barici.) Ne pozabi, amen valal (Ide.)

Peter (bi tudi šo.)

Barica. Ostani Peter, moj ftič je na strehi? Daleč je ta gor, Barica, rajši ostanem pri tebi.

(Med pogovorom se Peter sikdar bliže sede na klopi, Barica se pa dale vleče, na konci že nega mesta na klopi, stoji.)

Barica. Pametno je Peter. Ti samo ostani v sobi. Nikdar se ne boj, ne od mene, ne od mojega ftiča.

Peter. To se pravi, žalüvala bi, če bi zgoro.

Barica. To se pravi, ne žele slaboga svojemi bližnjemi.

Peter. Nikaj več?

Barica. Niti sveta vöra ne žele več od nas.

Peter. Več želi, Barica. Sveta vöra vči: „Zato ne želi slaboga bližnjemi ar ga lübiš. !

Barica. Ne vem dale. (Že stoji.)

Peter. Jaz bi te navčio, Barica. To se zna, či sama tudi ščeš.

Barica. Znam kakši so dečki. Zdaj bi me „včio“, sledi pa „bio.“ Takši ste vsi!

8. prizor.

Martinek, Barica, Peter.

Martinek (pride:) Pri nas je dnes vse naopak! Vert praví, da brezi njega nesmem orat. Vertinja mi manjake gučijo, ar verta bogam. . Vert praví; „Jaz zbežim domo, ti opravi delo sam.“ Vertinja pošle po mene, ali itak mi ona obeča pisker v hrbet, on pa, što mi je delo zapovedao, se smeje, mi praví, nejidem klešče iskat. Vöri mi Barica. naopak je pri nas vse.

Barica. Ka ti je, Martinek?

Martinek. Ka bi mi bilo? Meni nikaj. (Išče po sobi.)

„Idi, prinesi klešče,“ lejko je to povedati. Ali ge so tiste klešče?

Barica. V kamri so na klopi.

Martinek. Nigda sveta so bile, znam, — samo zdaj ji nega. Ne v kamri, ne na klopi.

Barica. Vse zobe ti sposkübem, če ji najdem! (Ide.)

(Odmor, Martinek išče klešče.)
Peter. Zdravo, Martin! Ali me kaj
poznaš?

Martin. Kak ščem. Poznam te, ali
ne, za mene je vseeno. (Išče.)

Peter. Ti si lekaj čemerem,
prijateo.

Martin. Skrij se v mojo kožo, boš
vido, če ti bodo tak lepo stali
mustači kak zdaj. Vert pravi:
„Prinesi klešče!“ Dobro, prinesi.
Ali odkec je naj vzemem?
Gledaj, prazno, prazno, vsaka
žepka prazna. . . Vzemi tam, ge
nega.

Peter. Klešče pa vendar mate?

Martinek. Tak pravijo drugi. Mi se
pa smejemo. Nori je on, Peter,
što vse vörje. . .

Peter (s pravov rokov si süče
mustače:) Špajsen dečko si ti
Martinek. . . (Vidi, da se Martinek
prav iz srce smeje.) Kaj se smeješ?
Martinek. Peter, istina, lejko bi ti
bio neprijateo, ar našim dečkom
kratiš pravico. Ali — no, kaj
ščem? — pošten sem. Dobra
slovenska mati me je rodila.
Zato ti povem: če bi ti rad meo
našo Barico za ženò, z *desnicov*
nikdar ne süči pred njov mustače,
ar te več niti ne pogleda.

Peter. Hvala lepa, da si to povedao.
(Cigar njemi da.) Na, Martinek,
nažgi si. Poslušaj me. Rad bi te
pitaò če mi odgovoriš.

Martinek. Vse grehe ti povem od
velkoga veselja. (Nažge si.) Gle-
dajte Tineka. . . Velko čest mi je
spravila dobra sreča. . . Peter,
znaš ti, da si me podmitao?

Peter. Pa brezi špajsa: istina
nimate klešče?

Martinek. Bole potrebne reči pita,
klešče si itak lejko küpi vsak
srmak.

Peter. Tak tüdi razmim. . . Nimate
klešče. Povej Martinek, ešče kaj
nimate?

Martinek. Brezi pametni ljudij. No,
ne zameri Peter. Znaš, tak je to,
da naš koleslin štirje čedni potači
vlečejo. Istina, med štiri čednimi
eden norc tüdi dobi mesta, zato
je tam — peto kolo. Ali što bi
zameri to?

Peter. Jaz bi bio tistö peto kolo?

Martinek. Ti? V tvojoj koži ne bi
šo za peto kolo. . .

Peter. Jako zasükane sò tvoje poti.

Martinek. Itak se v Rim pride po
njih, samo pameten boj. Odpri
oči Peter ito gledaj. Naj ti ne
spijo vüja, či čüješ pravice slabi
glas. Na mene ne poslušaj, ar
si ti čeden Jürjanec, jaz pa
Grabarov hlapec.

Barica (zvünaj:) Martinek, pridi
pomagat, nindri ne najdem klešče!

Peter. Mene püsti, jaz idem pomagat.
(Že pri dveraj:) Ti, Martinek,
Istina da stara majo dosta gotovi
penez? Ali po popravici povej!

Martinek. Za peneze ne vem, ali
če si tak moder de³kò, kak se guči,
tüdi klešče ti povejo, da z lesa
ne de nikdar železna riančica. . .

Barica. Martinek!

Peter. Martinek, ti si pošten dečko.
(Ide.)

Martinek (klešče vzeme iz žepke:)
Lisica je Martinek. Pa nikaj zato.
Mati me že tak nemrejo viditi
pri hrami. Povem njim, da sem
lažlivec, naj me stirajo. Tak ji ne
bo pekla düšna vest. Vam pa
klešče—lejko noč, ite spat. (Klešče
skrije pod krščak botra Števana
šteri je na stoli.)

Mati (zvünaj:) Naj celi den čakamo
na tiste klešče?

Martinek (ide, že zvünaj:) Trije
iščemo, itak vse zobston. Ja, tak
je mati, če so tri vertinje, oslana
je župa.

9. prizor.

Ivan, Števan.

Števan. (pride, za njim, Ivan:) Čaren golob je, grofovsko fajta. Sto takši leče po našij njivaj.

Ivan. Prinas nišče nema takši golobov. Sedite boter Števan! (Sedeta.)

Števan. Tri leta in tri dni lejko gleda tvojo streho, itak se ne vūžge Mati. (pridejo, med dverami:) Barical

Ivan. Goloba lovita s Petrom. Nam je vujšeo, Ka pa či ga mladi dobijo v roke.

Mati. Dobi ona golobe! (Čemerno zaloputnejo dveri, idejo.)

Ivan (toči:) Bog nam daj srečen in dugi žitek! (Pijeta.)

Števan. Kak se ti kaj vidi dečko? (Odmor.) Zdrav je, delaven je.

No, ne bi rad tržo mačko v vreči, povem ti: malo je premoder. Dobra prijatelja sta si bila z Biksašovim Joškom...

Ivan. Poznam ga. Šteri je samo zato prišeo k zdavanji, da bi vido, kakše „kokuspokuse“ delajo pametni ljudje.

Števan. Te Peter je ne takši.

Ivan. Sam vidim. Lepo guči po našem, brezi toga, da bi ga sram bilo.

Števan. Pa itak povej, kak se ti kaj vidi?

Ivan. Boter Števan, vi tak dobro poznate našo rodbino. Čudaki smo. Lūbimo Boga, naše stariše, naše stare šege, delo. Od vašega Petra dozday samo telko znam, da ga je ne sram gučati po našem starinskem jeziki. Spoznajmo se malo, edna lastavica je ešče ne sprotoletje.

Števan. Malo si povedao, ali itak več, kak pa če bi pravo — ne vidi se mi. (Odmor.)

Ivan, kaj pa ti, ne boš se ženo nikdar?

Ivan, nikši pošteni svedoki bi prej potrdili, da se ženitl ščem. Istina, jaz samo telko znam, da v moji letaj bi si babo mogeo iskati, ne ženo. Babe pa neščem.

Števan. (jako skrivnostno guči:) Te Peter ma sestro... Mlada je ne... Ali, no, pač za tebe bi bila. Ona bi prišla se, Barica ta... Tū bi ostalo vse celo, tam tūdi... Pamen ten dečko si, znam da me razmiš.

Ivan. Telko razmim, kelko pravim: Tak bo, kakša je boža vola.

Števan. V nedelo pridita k n'uvoj hiži.

Ivan. Če mati ne povejo kaj proti, lejko pridemo.

10. prizor.

Prvejšnji, Mati, Peter, Barica.

Mati (pride:) Nikše klešče sta iskala, pa je prej nemreta najti.

Peter (pride:) Ona ne pride prle iz kamre, dokeč ji ne najde. (Sede.)

Ivan. Ka nemre najti?

Peter. Klešče išče Barica.

Ivan. Klešče išče? V vsakom koti lejko najde tvoje.

Barica (pride:) Zemla je požrla naše klešče, nindri je ne najdem. Poišči je ti Ivan.

Ivan. Zakaj ti je tak velka sila za klešče?

Barica. To ščeš, da bi mislili pri Sv. Jūri, da n'ti klešče nemamo?

Peter. Tak se mi vidi, da nemate. (Se smeje in z desnov rokōv si sūče mustače.)

Barica. (spominja se reči ciganice poskoči, kak da bi jo kača prijela.) Joj meni!...

Vsi. Kaj ti je? Kaj pa je? Zakaj si tak prestrašena, Barica?

Barica. (se spomni da z levov rokov ne sme dečko sukati mustače:) Nikaj, nekaj grdoga mi je prišlo na pamet...

Peter (se tudi spomni kak je povedao Martinek:) Že znam, Barica... Odpusti mi, nikdar več. Odvadim se jaz te grde navade. Odrezati je dam, če tak želiš... (Po kratkom odmori veselo:)

Ali, no, ne zameri Ivan, klešče pa itak nemate.

Ivan. Liter vina plačam, če je ne najdem. Vsaki od vas tudi liter, če je najdem. Bog pomagaj, naj zasluži kaj tudi jürjanski krčmar. Dobro boter Števan?

Peter, Števan: Dobro! Dobro!

Peter. Hop! počakaj, Ivan! Če od soseda prineseš klešče, te ne vala vadlinga.

Ivan (užaljen:) Od soseda? No, zdaj pa resan idem po nje. (Ide.)

Peter (po kratkom odmori:) Ka misliš, Barica, najde?

Barica (tudi zbantivana:) Če ne najde, pa plača. Pri nas je takša navada.

Števan. Peter, kaj se štukaš telko za volo tistih klešč?

Peter. (se smeje.) Ona se štuka. Jaz samo telko pravim, da ne najde. Če bi jaz iskao zlato vöro, jo tudi nebi najšed. Vidiš, Barica, pri nas je takša navada. (Odmor, vsi se spogledavajo.)

Ivan (pride, jako slabe volje:) Dobro si povedala, Barica. Zemla je požrla naše klešče. Rajši plačam, ali dnes ne bom iskao več klešč.

Peter. Povedao sam naprej! (Sam sebi modruje:) Ne, Peter nikdar ne bo peto kolo v koleslini... Se zna da ne najde... Ne najde, ar nema. (Vsi stanejo, ničče ne razmi kaj guči Peter.)

Pa nikaj zato... (Z levov rokov süče mustače:) Pridite k Svetomi Jüriji, pri nas götovo najdete kleščel! (K Barici se obrne, mustače

si süče i kima z glavo.) Ja.. ja.. gospödična Barica!

Barica (odskoči od njega:) Grduh grdjanski! Privas bi iskali klešče? Rajši smrt. (Zbeži.)

Peter (čemerno prime krščak:) Bog blagoslovi! Pojte boter! Što bi rad imeo peto kolo, naj si küpi pri kovači!

Števan. Ka ti je Peter? Si vendar ne brezi...

Peter. Se zna, da ne! Ali meni naj ne pravi grduh tisti, što je zagvüšno — lažlivec!

Ivan. Peter, od kupice vina si pijan?

Peter. Deset kupic vina spijem, ali itak znam ka je istina in ka je laž!

Mati. Mati Marija..!

Števan. Norc, včasii mi povej, što laže v toj poštenoj hiši!

Peter. Vsi lažejo! Eden pravi: „Edne klešče imamo!“ Drugi: „V vsakom koti tri!“ Jaz pa znam, da niti edne nemate. Celi svet je vaš bedak! Gizdavi Grabarje — peto kolo iščejo. Küpite si pri kovači!

Mati. Tak njemi stojijo mustači, kak jünci rogovi... Boter Števan, takše lüdi ne prinese ponüjat v našo hižo.

Števan. Domo! Tü, odpusti mi Bog, sam hüdi ima prste vmes!

(Cükne klobük, klešče spadnejo materi pred noge, ide.)

Mati. (Popadnejo klešče.) Eto ti klešče, gospod jürjanski! (Klešče vrže na stol, Petri hrbet obrne.)

Peter. (Po mučnom odmori, ne ve kaj se je zgodilo.) Boter, počakajte malo... Mene so lekaj... (Prime klešče.) To so resan klešče Ivan, deset litrov vina plačam če so to ne klešče...

Ivan. (Jako resno.) Peter, ti deni klešče na stol. Znaš, žao mi je, da se je v našoj hiži zgodilo to grdo delo, ali jaz sem ne kriv. V našoj hiži je ešče ničče ne zbantüvao gosta. Ali... no, telko tudi pripoznaj, da nega dale...

Mati. Pri Svetom Jüriji lahko poveš,
da je Grabarova hči ne za kmeta.
Srečno hodi! (Palik hrbet obrne.)

(Odmor.)

Martinek. (Zvünaj na harmonike
igra napev pesmi od Barice.)

Peter. Vzeme klobük, osramočeno
ide.) Veh či tak želite . . . jaz lahko
idem.

Ivan. Ne bojte se mati, kmet iz našega
kraja že ne pride po Barico.
Martinek! ž njim pa že jaz napravim
račun! (Ide.)

Mati. (Za Ivanom.) Ne kmet, ne Martinek,
več more biti, Amen!

Zastor.

Drügo dejanje.

*Oder: Soba kak v prvom djanji. Med prvim in drugim djanjom
je poteklo teden dni.*

I. prizor.

Martinek, Barica.

Barica. (na postelji sedi. žalostna
je) Ti si skrio kleščé.

Martinek. (na harmónike šče igrati.
Tak sedi pri okni, da vidi na cesto.)
Eden teden me mantraš že za
volo tistih klešč. Odked si vzela
golobe, to mi povej.

Barica. Nišče te je nej zvao, sam
si prišeo s polja domo.

Martinek. Tak pravijo mati. Pa samo
pravijo, ali ne vejo. Ti tüdi ne
veš. Pa tüdi ne zveš.

Barica. Ti si zapelao Jürjanca.

Martinek. Žao ti je za njega, Barica?

Barica. Žao mi je za to, ar smo ga
zbantüvali.

Martinek. On je tüdi ne ostao dužen.

Barica. Ravno zato ne bi smeli grdo
ravnati mi. Samo njega je včio
Biksašov Joško, nas ne.

Martinek. More biti, da ti imaš prav.
Ali kesno si belimo glave, že je
minolo.

Barica. Povej Martinek, kak je bilo.
(Odmor.)

Martinek: Poslušaj Barica. Lepo frlüco
znam. (Igra in popeva. Za kulisami
njemi lahko pomaga mali pevski
zbor.)

Barica 'stani na pašo boš šla,
Konjiče boš pasla pa voleka dva.
Deklina ne 'stane, v kamrici spi,
Golobe napaja se bridko skuži,
Golobe napaja se bridko skuži.

Lepa je?

Barica. (zakrije si obraz s förtöjom,
ne odgovöri.)

Martinek. Dale ti tüdi povem Ba-
rica . . . Ciganica je prinesla deklini
tri golobe: čarnoga. sívoga, be-
loga. Te prvi, čaren, je prej prileto
na Htastovo, Julči se seo na glavo.
Poslušaj, Barica, lepo je dale.
(Palik igra in popeva, zbor po-
maga za kulisami.)

Brat püsti oranje, pa pridí domo,
Ar tvoja sestrica se ženila bo,
Ar tvoja sestrica se ženila bo . . .

Barica. (Glasno zajoče.)

Martinek. (hitro odloži harmonike,
sede blüzi posteje, rad bi potolažo
Barico.) Ka pa je, Barica? Barica,
ptičica, moja polsestrica, istina
jočeš?

Barica. (si zbríše öči.) Ne jočem.
(Ispod blazine vzeme malo kni-
gico, jo ödpre, v njoj je posüšen
šopek, šteroga so mati v prvom
djanji vrgli na dvorišče. Kaže
šopek.) Poznaš ga, Martinek?

Martinek. (Jako ginjen.) Poznam
Barica . . . Mati so ga vrgli skozi
tisto okno v blato.

Barica. Jaz sem ga očistila, shranila.

Martinek. Bog te poplačaj za to,
Barica . . .

Barica. Ne tak . . . (Premišlavá, odmor.) Gledaj Martinek. Tak so stopili moja mama k okni, tak so ga prijeli. . . .

Martinek. Barica, ne lüči ga vö, prosim te!

Barica. Nihče te je ne zvao, sam si prišeo domo, da je Jürjanec prišeo. Istina, ali ne?

Martinek. Ciganica je prišla po mene.

Barica. Geta?

Martinek. Ona.

Barica. Ti si zapelao Jürjanca. Istina, ali ne?

Martinek. Jaz.

Barica. Ti si skrio klešče pod klo-bük. Istina, ali ne?

Martinek. Jaz.

Barica. In zakaj si to včino?

Martinek. Ar vaš krüh jem, ar mi je v vašoj hiži dom, ar mi laž ne peče tak düšo, kak bi me bolelo trpljenje, štero so tebi pripravili samo za to, ar si — bogata.

Barica. Vse mi povej!

Martinek. Ciganico so podmitali naj te spravi k Jürjanci. Jaz sem jo pa ešče bole podmitao, naj to nikdar ne napravi.

Barica. Zakaj?

Martinek. (Prime harmonike, ide iz sobe.) Ar vaš krüh jem, ar mi je v vašoj hiži dom, ar neščem, da bi zato trpela, ar si bogata. (Ide.)

2. prizor.

Milika, Barica.

Milika. (Med dverami sreča Martineka,) Gospod Martinek je lekaj kisele ugorke dobo za jüžino . . . Hvalen böjdi — — —

Barica. (Hitro skrije šopek, se skrije v pösteljo.)

Milika. Pri okni je lepše, jablane cvetejo, po medi diši . . . (Sede k Barici, jo prime za roko in jo prisili, da more sedeti in gledati njoj v oči.) Muc, hitro povej, prijateljci sva ali ne? . . .

Barica. (Zalostno se nasmehne.) Prijateljci, Milika.

Milika. Na tom mestu mi poveš, ka je bilo.

Barica. (Po kratkom odmori.) Vse je priznao.

Milika. In ti vse verješ?

Barica. Vse.

Milika. To tüdi, da ti je vse pövedo?

Barica. Na vsako moje pitanje je odgovoro.

Milika. To pa že vala . . . (Se smeje. Pogledne skozi okno.) Gledaj ga odpravo se je pokoro delat. (Kaže) Tak njemi visi glava . . . Naj ide, ka pa če bi poslušao. (Palik sede

k Barici in zavüпно njoj guči, kak dobra sestra — setri.)

Vse sem zvedla. Ciganica ima prste vmes. Jürjanec njoj je obečao lonček masti, vrečico mele, pa edno staro kòkoš, či dobro opravi. On je samo obečao. Vaš Martinek njoj je pa plačao! Srebrni rajnški je dobila od njega.

Barica. Zakaj?

Milika. Ne si čüla? Dvakrat ti je pövedao.

Barica. Ti si poslušala?

Milika. (se smeje.) Ka pa? Škoda, da samo na dvojca vüha. Sedem bi jih odprla, če bi nam telko vüj dao Bog, tak lepo je bilo.

Barica. To pa je ne lepo od tebe. Ivani nikdar ne povej!

Milika. Ne, ne . . . nikaj se ne boj. Drügo se zgodi. Tebi povem, kak je dale. Vidiš, Geti je eden obečao, drügi plačao. Jaz sem pa plačala pa obečala. Zato pa zdaj meni slüži. Zvedela sem od nje vse.

Barica. Istino gučiš?

Milika. Laže vaš Ivan?

Barica. Naš Ivan — nikdar ne.

Milika. No vidiš, če vaš Ivan začne, te Milika tudi, ali prle ne! Dobro poslušaj. Vaš Martinek ima v Pešti brata. Pravi gospod je.

Barica. Od zvnaj. Niti kračara pomoči ne privošči svojemi brati.

Milika. To ti neveš kak je. Stokrat ga je zvao k sebi, brez dela bi lahko živo pri njem, ali Martinek nešče.

Barica. Jaz sem mislila, da je naš Martinek pameten dečko.

Milika. Pameten? To je — nikaj. Pošten je! Ali ne vujdi mi vsikdar

v reč, ne prideva do konca. Te Tonek je gospod. Gda je Martinek zvedo, da tetica gospoda spravljajo v Grabarovo žlahto, je pozvao brata naj pride domo. Kašče z njim, Geta tudi ne ve, ali ti pametna boj! Nikdar ne pozabi, da Grabarova Treza svoj amen držijo. Grabarov Ivan tudi. Leto dni boš ležala v toj postelji, jokala ta oba, da nišče ne vidi, smilila se boš obema, ali amen de vaľao.

3. prizor.

Ivan, Mati, prvejšnji.

Ivan. (pri okni) Barica, s postelje! Milika. Lekaj je palik prišeo tisti ptič? (Se smeje.)

Ivan. Šteri ptič?

Milika. Šteri tak lepo pöpeva:

„Brat püsti oranje, pa pridi domo,
Ar tvoja sestrice se ženila bo.“

Ivan. Zakaj se smeješ? Pitaj Martineka, on že celo frlico pöpeva od tistoga ptiča.

Milika. Poznam tisto frlico, pa ptiča tudi. Dva zapretiva brata ima.

Ivan. (se tudi smeje.) Samo ednoga. Drugi je že sloboden. (Sivoga goloba vzeme naprej): Kak se pravi? „Sivi ptič, mili ptič, daleč odleti, srečo priženi!“ Dobro je Barica? Heš, leti! (Skozi okno ga lüči.)

Milika. Zakaj si ga püsto? Nikdar ne pride nazaj.

Ivan. Zato sem ga püsto, ar tvoja ciganica laže!

Milika. (prestrašeno.) Ti si poslušao pod oknom.

Ivan. Sama ne verješ ka praviš.

(Odmor.)

Barica. Podmitao si Geto.

Ivan. Zakaj ne? Naš velki kokot je itak več vreden, kak Milikin mali.

Barica. Aha, zato ga je odnesla „čarna lisica!“

Ivan. (Resno.) Pametno sestrice. Milika, ti nam tudi pomagaj. Materin amen ne sme valati, ar potom bi moj tudi vaľao. Pri našoj materi samo dobra sreča pomaga, oni inače ne popüstijo in trpeli bomö vsi.

Milika. Znaš od Toneka?

Ivan. Samo telko, da pride. Ali kašče, ne vem. Ne pozabite, pri našoj hiži ga ne smemo spoznati, či on sam ne pove što je.

Barica. Jaz ga tak ne bi spoznala.

Milika. Po nosi spoznaš Krkiče, po nosi so vsi ednaki.

Mati. (Pridejo, vidi se na njih, da so bežali do domi.)

Barica, stani, skoči iz postelje! Že pri spodnjem sosedi ide.

Barica. Što ide mati?

Mati. (čemerno) Palik se mi postavlaš?! Stani, če ti velim!

Barica. (Hitro skoči zi postelje, skozi okno pogleda.)

Milika. (Tudi gleda.) Resan ide. . Popravi se Barica.

Ivan. Tak, tak, lepo se obleči, ar brezi lepe obleke ste grde — hčeri Eve -- vse.

Milika. Grde smo? Od tebe itak lepše — stari ded... (Zbeži z Baricov iz sobe)

4. prizor.

Mati, Ivan,

Ivan. (V pintarskom glaži vino in kupico postavi na sto, skozi okno gleda.) Te dečko je ne za nas... Škoda je bilo poslati po mene mati.

Mati. Jaz sem poslala po tebe? Ti si poslal po mene.

Ivan. Jaz sem poslal po vas? Koga?

Mati. Ne si ti poslal spodnjo sosedo po mene k Jerebovim? „Ivan vam pošle te glas, hitro pridite Treza,“ tak mi je povedala — „ar nekaki so lekaj po Barico prišli.“

Ivan. Zgornji sosed je prišeo po mene. „Ivan, brž domo“ — tak je začno — „Mati velijo, ar so praj nekaki prišli po Barico.“

Mati. Ivan, vej sem pa itak ne tak stara, da ne bi znala ka je bilo frtao vore prvle!

Ivan. Dva fašenka je že vidla v tom leti naša hiža. Dnes se začne lekaj tretji... Pa naj bo, kak je boža vola. (Sede, toči, pije.)

Mati. (Pospravlja v sobi.) Tak, če nas tetica pridejo pogledat, te je tretji fašenek?

Ivan. Mati, daleč so tetica od nas!

Mati. (Pogleda skozi okno.) Resan, sam ide... Brez tetice bi prišeo?

Ivan. Gospod ide — mati.

Mati. Tetica morejo priti! Teden dni jo čakam.

Ivan. (Sede, si toči in pije.) Vse-edno je: gospod s teticov, ali

brez tetice. S teticov — mali fašenek, brez tetice — velki fašenek, samo telko je razlika... Pač kak pred ednim tednom. (Palik pije.)

Mati. Jaz ne razmim ka gučiš.

Ivan. Korajžo si delam mati... Naj me ne vidi vaš gospod z žalostnim obrazom. Z obraza mi more čteti, da je dobro kmetom. Nas lübi zemla, ar jo mi tüdi lübimo. (Pije.) Dekline pa naj pravijo — stari ded. (Pije.)

Barica. (Po nedelsko oblečena pride, žalostno.) Gotova sem, mati.

Ivan. Vejico rozmarina tüdi v roko Barica...

Mati. (Barici) K molitvam se pripravlaš? Zakaj ti je molitvena knjiga v roki?

Ivan. Tvoje bogatstvo vzemi v roko... Grünt, les, maro, peneze... S temi se lovijo mladoženci. To bi njoj vi mogli povedati, mati.

Mati. (Jako čemerno.) Ivan!! —

Ivan. Reči ne povem več, samo brez čemerov ostanimo... Najmre od toga se bojim, če naš gospod zagleda Baricino knjigico... no, kak bi povedao? — Zbeži ne da bi povedao: „Hvaljen bodi Jezuš Kristuš!“ Ali, to bi bilo najmenje, da bi pehao...

Mati. Kmet peha! Tvoj Jürjanec bi pehao. Gospod, šteroga moja sestra priporoča, zagvüšno zna, da je Bog naš nebeski oča!

5. prizor.

Tonek, Mati, Ivan, Barica.

Tonek. (Zvünaj pri vrataj.) Hlapec, odpri vrata!

Martinek. (V odgovor zafüčka)

Mati. (Pri okni stoji, gleda na dvorišče.)

Barica. (V desni zadnji kot se sede, svojo knjigico lista.)

Ivan. (Jako zadovolno sedi pri desnoj strani stola, včasi pije.)

Tonek. Odpri, če ti pravim! Moje bele rokavice so ne za kmetske dveri. Tri srebrne korone sem dao za nje.

Ivan. Čüjte mati, že peha...

Martinek. Naj skočijo prek plota, vej je ne previsoko.

Tonek. Dündek, da bi si hlače strgao? Da bi petnajst rajnški obeso na vaš plöt?

Martinek. Pa najporazmejo gospod, na to sem ne mislo. Naj počakajo malo. Zbežim v kühnjo, zakörim pod koteo, napravim krop, potem pa zibam dverice, da do bele, — kak vaše rokavice. Ali malo tringelta mi naj ne pozabijo dati.

Tonek. (Z nogov brše dverice.)

Martinek. Gospod, škoda za podplate. Naše dveri se s klükov odperajo.

Tonek. Odpri!

Martinek. Izterjalec si naj sam odpera.

Mati. Pisker njemi počim v glavo, če mi ešče edno reč pove...

Ivan. Prav imate mati, što ne püsti izterjalca v hižo, tisti naj ide od ramov, če ne prle, na novo leto... (Pije, se smeje.)

Martinek. Ka pa, če bi tak napravili, kak naši domači zavci. Oni ne odperajo dveric, ne skačejo prek plota, pa itak s sühov dlakov pridejo na dvorišče. Lük-njo si skopajo pod plöt.

Barica. Mati, prosim vas, ödprite njemi vi. Ite pred njega.

Mati. (Idę.)

Ivan. (Barici) Krkičov Tonek je, poznám ga po reči. Pametna boj Barica. Rajši idi iz sobe, ali ne pokvari möj račun.

Tonek. Zdravo starka! Skočite malo bliže. V toj hiži je doma nekši kmet Grabar?

Mati. V toj prosim. Naj se potrüdijo v hižo.

Martinek. Mati, egzekutora zöвете v hižo? Vsako žlico nam spiše za licitacijo.

Mati. (Martineki.) Ti idi na svoje delo!

Martinek. Če vi velite mati, idem. Ali — gospod, naj si dobro za-

merkajo, krščansko morejo ravnati v toj hiži, ar inäče, ali — pod plotom, ali prek plota... drüge odprte poti ne bö...

Mati. Niti reči več!

Tonek. (Jako glasno, kak da bi glühim gučao.) Doma je gospod Grabar?

Mati. Doma prosim.

Tonek. In njegova prebögata sestra — Baricé.

Mati. Barica je tüdi doma.

Tonek. Ne Barica — Baricé. Dobra düša, ne bojte tak nerazumni, da bi Barico čüli, če vam pravim Baricé.

Mati. Pri nas je Barica döma, mi ne poznamo nikše — Baricé.

Tonek. Hlapec in kmet pravi Barica. Mi, gospodje iz Pešte — pravimo — Baricé. Zdaj pa brž k gospodi Grabari, povejte njemi, da sem prišeö.

Mati. O gospöd, mi nemamo takše gospodske navade. Što znami šče kaj, si odpre dveri, pride v hižo, drügo pa zve tam. (Odpre dveri v sobo, ostene zviünaj.)

Tonek. (Pride. Oblečen je kak pravi „gigerli“.) Malo... no... po sedenom mleki diši. Ali nikaj zato. Bog daj, boter!

Ivan. (Sedi.) Bog daj, boter!

Tonek. (Zagleda Barico.) Ne je napačna deklina... Pridi bliže mala, cuker sem ti prineseö.

Barica. (Hübet njemi obrne.)

Tonek. (Se smeje.) Malo divja je ta mačkica. Samo naj ne grize. (Ivani) Što ste pa vi, boter?

Ivan. Ivan mi pravijo moji prijateljji in znanci. Prle pa je zbežala iz sobe deklina, ona je pravila — stari ded. To sem jaz.

Tonek. Ka pa delate v toj hiži?

Ivan. Sedim, gospöd. Počivam, Tak njim morem povedati, če sami ne vidijo.

Tonek. Jaz vidim. Moje öči so dobre. Tüdi to vidim, da je prva gumba

- malo na levo prišita na vašem prusleki. Pa brez špajsa! Gospod, posestnika Grabara iščem.
- Ivan. In groboga deda so najšli.
- Barica. (Stane, bi šla iz sobe.)
- Tonek. (S hrbtnom se postavi pred dveri.) Povej što si, prle. ne . . .
- Ivan. (Vstane, ide k dveram.) Jaz njim povem. Naj porazmejo . . . (Prijetelsko — ôdrine — Toneka od dveric) Ona je moja sestra.
- Barica. (Zbeži iz sobe.)
- Tonek. (Šlata si rokò.) To je ne môja roka. Zdrobio si v njoj vse kosti. Morilec, što si!
- Ivan. Ne morilec. Grabarov Vanči mi pravijo, pa naj porazmejo gospod.
- Tonek. Što? Grabarov Vanči? (Obima ga.) Predragi boter, stric!
- Ivan. (Se brani.) Gospod, umažejo si rokavice. Z oranja sem prišeo domo . . .
- Tonek. Ka mi je za rokavice, samo da vas vidim, predragi boter, stric — — —
- Ivan. Motiš se Juda Iškarijot, tü nega ne botra, ne strica. Jaz sem sam samo Grabarov Vanči.
- Tonek. (Se smeje.) Špajsen dedec. A, ka dedec, cvetoča rožice. Jagoda je bleđa ôd same nevošččnosti, da vidi vaše zdrave, rdeče vüstnice. (Obima ga.) Predragi boter, stric in prijateo!
- Ivan. Tresti šesto leto jem svoj krüh, vido sem edno pa drügo, ali — takšega gospoda ešče ne.
- Tonek. (Sede.) Ne guč'te . . . Že se vam dopadnem. Ka pa če povem: štò sem, odked sem, zakaj sem prišeo . . .
- Ivan. Naj ne povejo, ar bi se zajokao, moj predragi boter, stric in neprijateo.
- Mati. (Blazino nesejo proti posteli.)
- Tonek. Lüblena mama, küšnoti vas da vašã predraga sestra Verona.
- Mati. (Ga ne razmi, debelo gleda.)
- Tonek. Ja—ja, sestra Verõna iz Pešte vam pošle te glas, da vas da küšnoti, kakti dobra sestra svojo ešče bolšo sestru.
- Mati. Odked pa poznajo õni mojo sestru?
- Tonek. Mamica, jaz jo ne bi poznao? Dva zimská kaputa njoj šivam vsako leto. Ednoga z baršuna, drügoga z žutoga svila. Jaz sem njuv domači krojač.
- Mati. Resan . . . (Odloži blazino, bliže pride.)
- Tonek. (Mali križec kaže.) To vam pošle vašã lüblena sestra. Jezušček je na njem, na drügoj strani pa betlehemski angeli.
- Mati. (Vzeme križec.) Glej ga, glej. (Küšne križec.) Pa je ka zdrava našã Verona, povejte nam gospod.
- Tonek. Riba ne bole, tak zdrava je.
- Mati. Hvala bodi Bogi, samo da je zdrava.
- Tonek. Za Barico je ringlec poslala. Čisto amerikansko zlato . . . Takše zlato cvrejo iz rdeče kože. Tri in pol dolara košta fünt.
- Mati. (Vzeme ringlec, jakò zadovolna.) Bog moj telko košta . . .
- Ivan. Za mene tüdi imajo kaj, gospod boter — iz lepe i bogate Pešte?
- Tonek. Tüdi. (Kaže.)
- Ivan. Naočalje?
- Tonek. „Ivan, stari grešnik, naj sede v kot, tak njemi povej sinek“ — to so mi veleli praviti tetica Verõna.
- Ivan. Tak so veleli? Hvala lepa! Že shranim te očalje za tetico. (Gleda očalje, vidi, da nega glažovine v njih.) Tristo medvedov! Te očalje nemajo ôken! Nega glažovine v njih.
- Tonek. Ne bojte smešni Ivan. Ka pa vaš kokot je tüdi takši, kak Jerebicov?
- Ivan. Za pet Jerebicovih ga tüdi ne bi dao, če ga nebi odnesla — čarna lisica . . .

Tonek. Vidite . . . Peštanske očalje so brezi glažovine. Zato se pa vidi skozi nje, kak samo ščete. Peštanske očalje so za deco, ženske, starce, za vsakoga. Za vsako oko so dobre.

Mati. Daj. (Vzeme in proba očalje.) Glej . . . glej . . . fajm vidim skozi

nje. Probaj Ivan, lepo se vidi, dobre sò.

Tonek. Se zna, da so dobre, vse je dobro, ka tetica pošlejo.

Mati. Prav imajo gospod. Jaz tüdi tak pravim. Moja sestra ne da penez za malovredne reči.

6. prizor.

Sosedov Jožek, Tetica, Krojač, prvejšnji, Barica.

Jožek. (Jako prestrašen stopi v sobo.) Vertinja, norci idejo!

Mati. Jezuš Marija kama pa?

Jožek. K vam! Eden zbiksani bor nese na glavi, Druga sveteo lanc ima na šinjeki.

Ivan. Lanc na šinjeki? Dobro si vido, Jožek?

Rinčica je v nosi, v rinčici lanc, konec lanca je pa privezan na zbiksani bor! (Se smeje)

Tonek. (V stran.) Kesno sem prišeo. To so tetica Verona in pravi krojač. Ka bo zdaj! . . .

Jožek. (Vleče mater.) Odite vertinja, pri dvericaj stojita.

Mati. (Ide z J žekom.)

Tetica. (Zvünaj) Odpri sinek, jaz sem sestra tvoje matere.

Martin. Sestra moje matere? Moja mati so nikdar ne imeli sestre.

Mati. (Zvünaj.) Prelüblena sestra Verona!

Tonek. Zdaj pa zbogom, kesno sem prišeo. (Vuji šče.)

Ivan. (Ga prime za kaput.) Pomali kral lisjakov. „Bog plati“—ti ščemo povedati za trüd. (Odpre dveri tetici.)

— Pozdravljena, tetica Verona, Bog vas je prineseo:

Tetica. To je Ivan! Kak je zraseo. (Obima ga.) Sinek moj dragi:

Mati. Vsi v sobò, vsi k stöli! Trüdni ste, lačni ste. Što je pa to? (Barico pela za roko pred tetico.)

Barica. Bog vas je prineseo tetica Verona!

Tetica. (Njo tüdi obima.) Barica! Ptiček moj! Kak lepa je zrasla.

(Obrača se po sobi.) Vse je tak, kak so imeli naš dobri pokojni oča. Bog njim daj sladek počitek!

Mati. Sedi sestra, sedi prelüblena sestra.

Tetica. (Krojači, šteri je z njimi prišeo v sobò in zdaj z velkov iz šib spletenov košarov stoji za njimi.) Gospod krojač, vas pa skoro pozabimo. Treza, to so gospöd krojač, pošten, delaven mož od pete do glave. On me je sprevaljo od Pešte do domi. Šli smo mimo bakonjskih lesov, tam pa — more biti ste že čüli ka od toga — razbojniko čakajo na potnike. Samo bi se bojala. Brez gospoda krojača nikdar ne bi prišla domo.

Ivan. (Rokò da krojači.) Moje ime je Grabarov Ivan. Bog živi!

Krojač. (Vsikdar prestrašen, vsikdar se njemi trese glas) Bog živi tüdi vas, dobri mož. Pozdravljena, mati! (Roko njim küšne.)

Mati. (Prestrašena.) Ka delajo gospod?

Tetica. Püsti sestra. Gospod krojač že znajo ka se šika in ka ne. Oni znajo kak se je ravnati v poštenoj hiži. Barica, ti njim tüdi podaj roko.

Barica. (Uboga.)

Krojač. Pozdravljena, prelepa gospodična!

Ivan. Sedimo. (Vzeme košaro in jo postavi v kot. Ar se krojač brani ga skoro s silov spravi na stolec.) Barica, tvoje mesto je v kühnji. Dnes ne sme počivati kühanca. (Vsi sedejo. Vrsta od leve strani: Krojač, na klogi — prazno mesto, tetica, mati, na desnoj strani — Ivan.)

Tonek. (Stopi k tetrici, küšne njim roko.) Tetica, prelüblena tetica Verona . . .

Tetica. Te gospod sò vaš poznanec?

Ivan. Naš je ne. Vaš more biti.

Tonek. Tetica Verona, ne poznate me? Jaz sem majster krojač.

Tetica. Majster krojač? Ne spominjam se gospod, da bi jih vidla gde v življenji.

Mati. Ne poznaš ga?

Tonek. Mene ne poznate? Prelüblena tetica, što pa šiva vaše zimske kapute?

Mati. Vsako leto dva. Ednoga iz žutoga svila. Drugoga iz mehkoga baršuna.

Tetica. Meni — svilene kapute?

Tonek. Iz pravoga kitajskoga svila!

Tetica. Jaz gotove kapute küpüjem v Pešti.

Tonek. Seveda, gotove küpüjete! Ali kaput ne zraste! Kaput se napravi! Vaše kapute jaz šivam, prelüblena tetica Verona. (Palik küšne roko in se priklanja.)

Ivan. Te gospod mi je prineseo očalje.

Mati. Meni — križec. Barici ringle iz zlata.

Tetica. Odked je vse to prineseo te gospod?

Tonek. Od vas, prelüblena tetica Verona!

Tetica. Od mene? Gospod krojač, vi bi tüdi mogli znati ka od toga.

Krojač. (Ne razmi ka je, zato pa ešče bole prestrašen, kak navadno) Jaz se ne spominjam . . .

Tonek. Ka gučite vi gospod? Vi se ne spominjate? Spominjate se včasi, ali ne?!

Krojač. (Poskoči na svojem mestu.)

Ja . . . ja . . . skoro se spominjam.

Tonek. Dali ste vi zlati ringlec za Barico?

Krojač. (Od velikih strahov samo prikima.)

Tonek. Za Ivana očalje?

Krojač. (Prikima.)

Tonek. Križec za mater? Včasi se mi spominjajte!!

Krojač. Prosim . . . prosim . . . spominjam se, če oni tak želijo.

Tetica. Jaz se vsega toga ne spominjam.

Tonek. (Palik roko küšne jako sladko guči.) Kak se nebi spominjali, tetica? . . . To je bilo — tisti večer, gda smo malo dobre vole prišli z bara domo. Francosko vino smo pili.

Krojač. Vino smo pili?

Tetica, V bari smo bili?

Krojač. Ne, toga se jaz ne spominjam.

Tonek. (Kak da bi ga kača piknola se obrne proti krojači.) Ne spominjate se? Meni pravite, v oči mi pravite, da lažem? Z dva in pol metra dugim nožom vam odrežem jezik.

Krojač. Spominjam se! (Poskoči z mesta, prevrže stolec, tak je prestrašen.)

Tetica. Gospod krojač . . .

Krojač. Mislili smo, da je limonada.

Tonek. In francosko vino je bilo. Jaz sem kriv, meni odpüstite prelüblena tetica Verona.

Tetica. (Jako iz srca.) Dobro, dobro dete moje, jaz vam odpüstim.

Tetica Verona se rada ravna po navukaj našega križanoga gospoda

Mati. Vse dobro. Ali jaz itak ne vem, što je te gospod, odked je prišeo in ka šče pri našoj hiži.

Jožek. (Odpre dveri in vse iz sebe zakriči.) Ptič je vužgao hižo.

Gori... gori...! Hiža, drevje,
cela ves gori! (Beži.)
Krojač. Gori?! (Zbeži iz hiže.) Hiža,
drevje, cela ves gori!
Tetica. Gori?! (Beži za krojačom.)
Krščenički, na pomoč, hiža gori!
Ivan. Hiža gori?! Usmili se nam
Bog! (Beži.)
Mati. Gori?! (Beži.) Na pomoč
sosedje!
Vsi zvünaj. Gori! Hiža gori! Gümlo
gori!
Ivan. Po vodo! Gde gori?
Jožek. V gümli gori!
Mati. V gümli gori! Vodo, vodo
prinesi Barica! Sosedje, naše
gümlo gori! Na pomoč, če vas
je Bog dao!
Martinek. (Pri okni.) Tonek, inachi
sem ne mogoč pomagati Beživa
od te hiže.
Tonek. Resan gori? (Skoz zadnje
okna vujde.)
Martinek. Ne gori! Beživa. (Ide za
Tonekom.)
Ivan. Gde gori? V gümli ne gori.
Jožek. Ne v gümli. Škegenj gori.
Tetica. Krojač, Mati: Škegenj gori!
Gori! Gori! Lüdje, krščenički, na
pomoč!
Jožek. Ne škegenj, tisti sivi golob
gori. Vidite ga? Primte ga!

Ivan. Primem te jaz...!
Mati. Gori, gori!
Ivan. Tiho bojte mati. Nindri ne
gori. (V sobo pride.) Povedao
sem naprej — — — Ka pa te
lisjak vujšeó je? Tretji fašenek
pri hiži...
Tetica. (Zvünaj.) Gori, gori! Kršče-
niki, na pomoč!
Ivan. (Skozi okno.) Nikaj ne gori
tetica. Ne zamerite nam to veliko
zmešnjavo. Pridite v hižo.
Tetica. V hižo? Ka pa če itak gori.
Ivan. Sami vidite, da ne gori.
Tetica. Gospod Krojač, resan ne
gori.
Ivan. Ne tetica, če vam pravim,
nindri ne gori.
Krojač. Meni se vidi, da nikaj ne
gori, ali... no... ka pa če itak
gori.
Ivan. Prijateo, ne gori in ne de
gorelo.
Krojač. To samo Bog zna če ne
de gorelo. Jaz bi bio zato, osta-
nimo zvünaj, ka pa če itak gori.
Tetica. Tak je, počakajmo. Poslušaj
Treza, kak mi bije srce, strašno
sem se zosagala.
Ivan. (Ide od okna.) Bebci! Osta-
nite! (Sede, toči, pije.)

7. prizor.

Ivan, Barica — pride.

Barica. (Po kratkóm odmori.) Ivan,
pridi med nje. Zamerijo nam.
Ivan. Ne idem. Na takše mesto ne
idem, gde bi mi lahko zmešali
glavo.
Barica. Ne oni Jožek je kriv.
Ivan. Tej so krivi! Mati so krivi!
Ti si krival! Vsi smo krivi! Zme-
šali ste sköro mene...
Krojač. (Pri okni, samo glavo po-
tisne v sobo). Barica, pridite, lüšno
je zvünaj.
Barica. Naj pridejo oni gospod v
sobö. V sobi je senca, zvünaj je
vroče sunce.

Krojač. V sobi je ogenj, smrt. Zvün-
naj je sunce, življenje. Jaz ne
dam svoje življenje za sedem
takših hiž... (Ide.)
Ivan. Jaz bi dao. Za eden kükeo
te hiže bi dao življenje, ar je
naša, Bila je naša in naša mora
ostati. (Pije.) No, Barica, šteri
„gospod“ de naš? Šteroga si
zberesh za moža?
Barica. Ednoga ne.
Ivan. Ednoga ne? Potem sem pa
jaz imeo prav — ne tvoj ptič.
Barica. Zakaj?

Ivan. Zmaš, sestrica, patik je prileto tisti ptič. Ali zdaj sivi. Te sivi ptič se sede na vratničko, pa pravi: „Pridi Ivan, ar tvoja sestrica se ženila bo. . .“ Ti praviš — da ne. Jaz sem tudi tak povedao: Ne 'de se ženila, premlada je... Barica. Ne je mlada.

Ivan. Premlada je. Gledaj, amen si povedala, da ne staneš pred menov iz postelje, če ne bo mladoženca pri hiži. Eden je vujšeo.

drugi za sedem hiž ne pride v sobo. Oni neščeje tebe, ti ne maraš za nje. No — in vendar stojš . . . Leži dete! Drži svojo reč, ali priznaj, da si premlada. Pa ne zameri, Barica. (Pije.) Bog živi!

Barica. (Zbeži v preklet, prinese beloga goloba s kletkov, prle pusti goloba, za njim vrže kletko.) Leti! Lažete vsi! Celi svet laže! (Se skrije v posteo.)

8. prizor.

Ivan, Barica, Mati.

Mati. (Pridejo.) Ivan, ka delaš? Iz Pešte sta prišla. Mesec dni sta hodila dugo in težko pot do nas in ti itak v sobi sediš? (Zagleda Barico.) Ti tudi? Skočiš iz postelje?

Barica. (Joče.)

Mati. Ka ti je? Zakaj jočeš?

Ivan. Nega mladoženca . . . Betežna je na smrt. Po vašoj voli dela, mati.

Mati. Vej je pa te gospod — no — K lač — — —

Ivan. Krojač.

Mati. Ka me briga! Kolač ali Krojač, to je vseedno. Zato je prišeo, da bi jo vzeo.

Ivan. Potem ga samo vzemi, Barica. Lepi možiček je. Meni se dopadne ar tak nemilo guči: „Jaz sem tjojač . . . totodač . . .“ (Pije.)

Mati. Ti — — —

Ivan. Samo povejte mati: pijanec, kmet, ali kak Milika pravi, — stari ded. Nikaj za to. Bog živi!

9. prizor.

Ivan, Barica, Mati, Tetica.

Tetica. (pride.) Sama sediva zvünaj. To bi v Pešti tudi lahko napravila. Kreganje sva prišla poslušat? Mišlila sem, da sta mir in sprava v vašoj hiži.

Mati. Tak je bilo, ali zdaj več ne. (Sede, joče.)

Tetica. Jok in kreganje . . . Dober Bog, kakši ljudje ste vi v tej grabaj. V našem domi je delo in veselje. Zato je z nami Bog,

Ivan. Bog živi vesele delavce. Jaz si tudi takše želim, zato mi je naš Martinek — moj Martinek. (Pije.)

Tetica. Lübite se! Delajte! Veselje in sreča sama prideta, Bog pošle to za plačilò.

Ivan. Mati si drügo želijo. Oni si gospòda želijo, za plačilò.

Tetica. Ti si gospòda želiš. Treza?

Ivan. Ne sebi, — Barici. Naša mati pravijo: „Grabarje smo se ljubili, smo delali, bili smo srečni in veseli kmetje. Zdaj pa bodimo več.“ Sezna ka . . . Teden dni plavamo že po tistih vodaj. Fašenek je pri hiži brez kraja in konca.

Tetica. Püsti tvoje modrije. Vsaki pošten in delaven človek, šteri si sam slüži vsakdanešnji krüh je gospod. Takšega zeta si morete želeti.

Ivan. Lüblena tetica, po mojoj voli gučite. Po vašem sem tudi jaz

gospod. Grabarov Vanči je dozdaj sam služo svoj vsakdanešnji krüh, pošteno je živo, on je gospod . . !

Tetica. Pred božjim in človeškim zakonom.

Ivan. Moj Martinek je tudi gospod? Mati. Ne! Martinek je — kmet!

Ivan. Kmet je, bodi po vašem mati. On nema čarnoga lonca za klobük, ne belih rokavic, ne za petnajst rajnškov hlače. On je samo kmet.

Istina, pošten je, delaven je, ali ka je to brezi belih rokavic, brezi zbiksanoga klobüka . . .

Barica. Tetica Verona, božja šiba nas bije . . .

Ivan. Dobro praviš, Barica. Grešili smo.

Tetica. Spokorite se!
(Odmor.)

Ivan. Mati, vi ste začnoli — amen. „Ne kmet, ne Martinek, „amen“ tak ste povedali. Inači povejte,

pa odneha šiba božja. Tisti „ne“ morate vöpozabiti.

„Ne stanem iz postelje, dokeč mladenič ne pride v hižo, šteri de me za ženo pröso“—, tak je povedala Barica. Kato jo bije šiba božja!

Barica. (Sede v postelji.)

Ivan. Začnite, mati. Barica pove dale jaz tudi ne ostanem dužen. Vsi trije lepo sklenemo roke, pa pövemo: „Ti, s trnjom kronami gospod zemle in vseh višav — odpüsti nam!“

No, Barica, koga vzemeš: gospoda, ali Martineka!

Mati. Ne kmeta, ne Martineka! Krojač (Pride, ponižno). Ne Martineka . . . mene . . . Krojač . . .

Barica. Vas? Vas ne, gospod Krojač. Tetica. (Potegne Krojača za rokav.)

Kaj ščete z njov? Ne vidite, da je puna čemerov? Trikrat na den bi klečali na kukorci . . .
Pojdiva!

(Zastor.)

Tretje dejanje.

Oder: Kak v prvom djanji.

1. prizor.

Ciganica. (Drži klüko.) Moj sivi in černi sta opravila svoje delo. Vsakši je prignao dečka. No, če se je tebi niti eden ne dopadno, to je ne moja falinga. Te tretji de pravi.

Barica. (Na postelji sedi.) Nikaj ti ne verjem, Geta. Sramoto si spravila s tvojimi golobi meni in našoj celoj žlahti. Zlate gore mi obečaj, jaz ti itak ne verjem.

Ciganica. Barica, razmi pametno reč . . .

Barica. (Hrbet obrne.)

(Zvünaj od daleč se čuje pesem od Barice.)

Milika. (Pride, ravno na pragi sreča ciganico.) Nazaj, ptičica moja, že

dugo čakam na priliko, da bi napravila najin račun. (Vleče ciganico za rokav.)

Ciganica. Tak staro žensko cükaš? Pretepala bi me morebiti tudi? Ne bi se ti smilila — dete moje?

Berica. Püsti jo, prosim te Milika, Niti viditi jo neščem.

(Petje se že močnejše glasi.)

Milika. (Ciganici.) Čüješ, kak popevajo špot te poštene hiže? To je tvoje delo. Povej mi, zakaj si to včinila?! (Jo strese.)

Ciganica. Nikaj za to. Lepa si. Močna si. Nikoga se ne bojši. Jaz ti odpüstim.

Milika. Ti lehko, ali jaz ne! Zapelivka! Gledaj jo. (Barico kaže.)

Skoro mesec dni leži samo zato, ar so botra Treza poslušali na tvoj kačji jezik. Ti si gučala, da se Ivan ženiti šče, ti si svetovala naj je z „amenom“ zvežejo na posteo. Čarna duša ti! (Strese jo)

Ciganica. Grabarovi žlahti Geta nigdar nešče slaboga. Tebi tudi ne.

Milika. Zdaj ne, ar te držijo moje roke . . .

Ciganica. Nikdar ne, ti znaš, da sem ti povedala istino na prvo reč . . .

Milika. Za maloga kokota, ali ne za moje lepe oči,

Barica. To mi je prišla povedat, da prej pride Martinek.

Milika. Martinek pride? (Pusti ciganico.)

Ciganica. Pride. More priti.

Milika. Ne veri njoj!

Ciganica. Itak pride. Jaz znam, da pride.

Barica. (Stane s postelje, iz srca pravi.) Geta, samo stara ciganka si, nikaj več. Ali ciganom je tudi tisti Bog nebeski oča, šteri nam. Vsaki den lahko merješ. Ne vzemi si Geta novoga greha na dušo. Povej, istina da pride?

Ciganica. Pride. (Obe roki položi na srce.)

Milika. (Ciganici.) Zdaj pa zbogom! Na konci nas palik zapelaš.

Ciganica. (Ide.)

Barica. (Ne boj se, ne zapela me več. (Sede, Miliki tudi da mesto.) Po pravici ti povem Milika, rada bi njoj vervala. Znaš naopak ide pri nas vse, če Martineka nega pri hiži. Deset lepih reči sem ne čula od brata, ne od matere, prazno, mrtvo je vse v celoj hiži od tistoga časa, da je Martinek odišeo. Tetica so v vesi ali ne pridejo k nam. Zlati mir fali pri nas. Falijo njogove norije.

Milika. Tak bi mogla gučati pred tremi tedni, te ne bi bilo pri vas nikše zmešnjave. Sedem let služi

Martinek pri vas, zaslužio te je. No, ka želiš ešče? . . .

Barica. Ne tak. Ka gučiš?

Milika. Se zna. da ne — tak, ali itak — tak . . . Prvič ne tak, potem pa itak — tak . . . Že znam. (Blüzi nje sede.) Pa püstiva to. Drugi vzrok me je prignao k tebi. Barica, znaš da po celoj vesi od tebe popevajo?

Barica. (Vsigdar bole žalostna je.) Znam.

Milika. Cela ves se na tvoj račun smeje.

Barica. Znam. Ciganica je kriva.

Milika. Ti tudi, zakaj si vzela tiste golobe. Mati so ešče bole krivi, zakaj so vervali ciganki. Itak bi lejko znala botra Treza, da ciganica iz laži živi.

Barica. Nihče ne ve, kak je bilo.

Milika. Vsi znamo, kak je bilo! Mati so ne šteli kmeta Martineka. Ivan pa ravno njega. Mati si gosпода želijo za zeta, Ivan bi rajši vido veseloga, delavnoga kmeta. Jürjanec je Geto poslal k tvojoj materi, naj pozve to in ono, oni so pa povedali več kak bi smeli. Tak se je začnolo.

Barica. Ne pravi dale Milika, tak znam, da na konci z mene napravíš največšega krivca.

Milika. Ne. Samo telko ti ščem povedati, da si vzemi moža. Ali kak prle si izberi ednoga.

Barica. (Se žalostno posmeje.) Tak . . . Vzemi si moža! Küpi kvas za dva groša . . . Jaz bi že vzela, ali što bi vzeo mene? Nihče!

Milika. Jürjanec bi te tudi vzeo. Te glas ti pošle, odrezati si da mustače, za volo klešč, de pa prbso odpüščenje. (Se smeje.)

Barica. Dobro, samo se norčari.

Milika. Teticin Kotkodaž te tudi vzeme.

Barica. Milika!

Milika. Ka gučim, Martineka sem štela ponüjati . . . (Odmor.)

2. prizor.

Zvünaj zborna pesem od Barice. Veška mladina popeva. Kak idejo mimo hiže se pesem jači, sledi pa slabša.

Barica. Čuješ? pòd okno mi pridejo popevat.

(Obe poslušata.)

Milika. (Pri okni.) Dekline, pridite malo k Barici!

Anika. Betežnika gledat?

Dečko. Nemamo dopuščenje od ciganice!

Milika. Šteri òd ciganice čaka dopuščenje, on lahko ide po svojoj poti. Jaz tiste zovem, šteri so dobroga srca.

Dečko. Boječega srca, tak pravi. Naj on pride, šteri se boji od tvojega jezika.

3. prizor.

Matjaš, Verona, Anika pridejo.

Anika. Hvaljen bodi Jezuš Kristuš!

Prišli smo te pogledat Barica, Verona. Betežna si Barica? Siròta, v postelji leži, mi se pa na sunci veselimo.

Matjaš. Jaz sem tüdi prišeo. Dobra prijatelja sva bila vsikdar, ka ne Barica?

(Odmor)

Barica. Dugo sem vas ne vidla.

Verona. Betežna si . . . Ne hòdiš zvünaj, naš pa ne püsti delo.

Barica. Za volo betega bi lahko šla.

Anika. Barica, istina — da ti prejnika ne, samo manjariš? . . .

Barica. Istina, Anika.

Anika. Naša mama so pravili, da te je ciganica zapelala.

Barica. Istina, Anika.

Anika. Či sama znaš kak je, zakaj si ne pomoreš?

Verona. Ravno to ne razmi nišče!

Barica. „Amen“ sem povedala, tak more biti.

Milika, Jaz povem kak je. Martinek je podmitao ciganico — — —

Matjaš. Ti samò nikaj ne guči od Martineka. On je moj prijateo.

Milika. Meni tüdi. Pa ne vujdi mi v reč. Podmitao je ciganico —

Anika. Martinek ne podmita nikoga!

Verona. Njemi brezi mite tüdi včinijo, ka želi!

Milika. (Se smeje.) Vsi ste zalübleni v Martineka. Pa bodi po vašem.

Na drugom konci začnem. Barica je amen povedala — —

Verona. Da ne stane iz postelje dokeč — — —

Matjaš. Dokeč ne pride dečko, šteri jo za ženo vzeme. Cela ves zna kak je! V fdlci popevamo!

Barica. Ti tüdi popevaš, Anika?

Anika. Tüdi. Lepa je.

Verona. Ka gučiš? (Cüka jo za rokav.)

Matjaš. Amen povedati, to — je ne bilo lepo, ali grešen amen držati, — to je greh.

Verona. (jako po farizejsko.) Spokorite se vsi trije!

Anika. Jaz sem najmlajša med vami, ali itak povem, ka mislim. Barica more povedati prva: „Odpüsti mi Bog, da sem amen povedala.“ Ivan je zadosta čeden, on se spokori, če je grešen amen povedao. Če se vüva pobólšata, mati tüdi povejo svoje, pa bo božji blagoslov pri hiži kak prle.

Milika. Tak napravite!

Matjaš. Drugo ne pomaga.

Verona. Dvanajst nas je šlo mimo in samo trije smo prišli k tebi.

Moreš razniti, ka pomeni to. Spokorite se, Barico!

Matjaš. More biti, vütro te že ni hče ne pogleda . . .

Anika. Spokorite se. Pesem naj ostane, ar je lepa. Samò to

morejš pozabiti, za koga je šlo.
Prle pozabijo, če se spokoriš.

Verona. Vsemi jurjanca, Martinek
je ne za tebe.

Matjaš. Za Verono je ...

Verona. Če je, pa je ... To je moja
skrb. (Stane i ide.)

Matjaš. No no, Verona ... (Ide
za njov.)

Anika. Barica, to po pevajo od tebe,
da na rdeči kočijaj sam ...

Verona. (Odpere dveri in tak kriči
v sobo). Sam hūdi pride po gos-
podično! (Dveri žalopotne in ide.)

Anika. Meni nikaj ne zameri Barica,
jaz samo dosta klepečem, ali itak
te rada imam. Tebe tudi. Milika!
(Zbeži.)

Barica. (se vrže na postel in glasno
zajoče.)

Milika. (sedi poleg nje in jo pomi-
ljuje).

(Odmor.)

4. prizor.

Krojač pride.

Krojač. Klanjam se gospodične, klan-
njam se ...

Te korine sem vam prineso.

To zajtro sem je nabrao.

Ka bolšega bi rad prineso,

Na posteljo je bom raztr so.

Ne vem dale. (Se smeje.)

Milika. Do se je tudi slabo bilo.

Krojač. Jeli, slabo je bilo? Nikaj se
nemrem navčiti na pamat.

Milika. (na korine kaže, Krojači.)
Dajte je Barici, znam ste je tak
njoj prinesli.

Krojač. Najrajši bi vse te lepe ro-
žice raztreseo po posteli. Ali ...
Ne jočite Barica, ar potem meni
tudi vujde ... (Cvetice raztosi po
stolci poleg šteroga stoji. Skoro
jōče.)

Milika. Sedite gospod. Vi ste dobro-
ga srca.

Krojač. Hvala lepa: Lepa hvala.
(Sede na korine.)

Milika. Ka delate gospod? Zmeč-
kate je vse ...

Krojač. Glej nevelo, resan ... Zmeč-
kam je vse. (Nerodno popravlja
cvetice.)

5. prizor.

Jürjanec pride.

Jürjanec. (klešče kaže). Nikaj ne
zamerite. Na česti sem je najšeo.
Vaše so, Barica.

Barica. (sedi na robi postelje, skuze
si briše.)

Jürjanec. Bog nam daj vse, ka doz-
daj fali. Hvaljen bodi Jezuš Kris-
tuš! Ne boj čemerna, Barica.
(Roko njōj da.)

Barica. Ti nam odpusti, Peter.

Jürjanec. Ti mi tudi odpusti, Mi-
lika. Znaš tak, sem mislo, bole
zagvlišnō je, če sam pridem. (Ba-
rici.) Vidiš, moje duge rogove
sem pa doma nehao.

Milika. Deset rajnškov več bi dala
za tebe. Ne istina, Barica, čisto
fajn dečko je brez rogov?

Barice. Sedi Peter.

Milika. Ta dva se lekaj ne poz-
nata. To je naš gospod Krojač.

Krojač. Krojač iz Pešte!

Peter. Peter od svetoga Jürija!

(Fanta sedeta k stōli, čemerno
se spogledavata. Deklini sedita
na postelji.)

(Dugi odmor.)

Peter. Gospod Krojač ...!

Krojač. Fospod Peter!

Peter. Moji mustači bi do vas segali, če je ne bi odrezao.

Krojač. (Mustače si süče). To je vse mogoče . . .

Barica. Samo z levov ne, s pravov rokov si süčite mustače, prosim Vas . . .

Krojač. Meni je vse edno. Za desno roko je tüdi zraslo, hvala bodi Bogi, zadosta. Pri nas se dobijo mustači.

Milika. Mustače pä imate, sveta istina.

Krojač. Lepi so, ka ne?

Peter. Kratki muztači so lepši.

Barica. Lepši so.

Krojač. (Poskoči.) Vam se dopadnejo, če so kratki? Prosim, naj bodo kratki. (S škarjami odreže muztače na edni strani.) Lepše je zdaj?

Vsi se smejejo. Lepše! Lepše!

6. prizor.

Tetica pride.

Tetica. Gde je te naš Krojač? (Zagleda ga.) Človek, kakši ste?

Krojač. Sama Barica pravi, da lepi.

Tetica. (Kaže). Edni mustači — takši, drugi takši . . . Joj!

Peter. Brezi ogledala so se brili gospod.

Barica. Sedite, draga tetica.

Tetica. (Krojači.) Po celoj vesi vas iščem, ali kak da bi zemla požrla našega Krojača, nindri ga ne naj-

dem. Če mi ciganica ne pove gde se skriva, nikdar ne zvem.

Ka pa tiste korine? Korine ste dobili? (Prestrašeno gleda)

Milika. Gospod Krojač so je prinesli . . .

Tetica. Korine ste prinesli? Vi? Brezi mojega znanja? Oj občanje moškov, laž je tvoje ime! (Skoro zajoče.)

7. prizor.

Mati pridejo.

Mati. (Pride, čüdi se, da vidi telko gostov.)

Milika. Nikaj se ne bojte botra Treza. Samo dobri ljudje so se zbrali v vašoj hiži.

Krojač. Več kak dobri ljudje. Vaši zvesti sinovi. (Ponüja svoje korine.)

Peter. Naj meni tüdi odpüstijo. (Klešče njim ponüja.) Na cesti

sem je najšeo . . . Prosim odpüstite mi.

Tetica. Jaz sem tüdi prišla. V ednoj vesi živimö, sestri sva, ljubimo se. Pozabiva, Treza, tisti den . . .

Mati. Pozabiva, Verona. Tak znaš, Ivan je kriv, ne jaz.

Barica, krüh in vino prinesi! Milim gostom krüh in vino da Slovenec.

Barica. (Ide.)

8. prizor.

Ivan.

Ivan. (Pride.) No-no, glej ga, glej !

Peter. (Dvoje klešč spari naprej.)

Te klešče sem najšeo na cesti pred vašov hižov. Mislo sem, da so tvoje . . .

Ivan. (Se smeje). Dobro, dobro Peter. Hvala lepa.

Krojač. Jaz sem nekaj lepšega prineseo. Cvetice!

Te cvetice sem ti prineseo,
Kaj bolšega bi rad ti dao . .
(Ne ve dale.)

Ivan. Hvala lepa, gospod Krojač.
Sedimo prijatelji. Krüh in vino
nam dajte na stol, mati!

Glej ga, glej . . našo tetico.
Bog živi! Odpustite nam. Bo-
dimò si dobri tak negda sveta.

Barica. (pride, toči)

Ivan. (sedi.) Dve pošteni praseti sem
küpo. Gicaste.

Mati. Hvala Bogi!

Ivan. Sirove krumpiše so njim vrgli,
tak so je žrli, kak vucje meso.

Peter. Gicaste svinje dobro jejo,
prav imaš Ivan.

Krojač. Gicaste svinje je dobro
pojesti. To je poglavitno! Kak
jejo one, to je že njuva skrb.
Jeli, ljublena tetica Verona?

Ivan. Trüden sem prišeo domo, ali
pozablana je moja duga pot, ar
beloga goloba sprave sem najšeo
v našoj hiši. Naj ostane mili gost
naše hiše na vse veke. Na vaše
zdravje daj Bog mati!

(Vsi trkajo, pijejo)

Peter. (Ešče dvoje klešče vzeme
naprej.) Za volò teh kleč sem se
vam zamero dobri domači. Od-
püščenje prosim od vas in božji
blagoslov na sveto hištvo, štero
naj se kak najprle sklene. Na
vaše zdravje dobra mati! (Pije.)

Krojač. Na zdravje mojoj prelepoj
zaročnici! Bog vas živi, mati!

Peter. (Nove klešče vrže na stol.)
Što je vaša zaročnica? V toj po-
štenoj hiši je samo edna deklina
in ona je moja!

Krojač. Ve pa to . . .

Tetica. Vi se jako spozabite gos-
pod Krojač.

Krojač. Zakaj? Jaz se spozabim?
On se spozabi! Zaročnica je moja!

Peter. Eto vam ešče edne klešče.
Te pa za toga gospoda. Jaz vam
pokažem čida je zaročnica!

Ivan. Mir, poštvivani prijatelji. V
etoj hiši je samo hči poštenih
starišov, nikaj več. Ona je ne
obečana ne Petri, ne Pavli.

Milika. Što zna? Ti si jo ne obečao,
ali drügi so tüdi pri hiši . . .

Ivan. (Na mater pogleda.) Proti
mojoj voli ste jo obečali?

Krojač. Ja—ja meni je obečana!

Ivan. Vzeli bi jo poštvivani prijateo
proti mojoj voli?

Krojač. Pri tom stoli, samo či
ščete.

Peter. Jaz jo na tom mestu vzemem!

Ivan. Tak je? Potem pa — če bi
jo dao . . . Gospodi, Barica je
sirota, svoj obleč de nesla moži,
pa či njoj kakšo kravo damo. Ar
— no, zakaj bi tajo? — Jaz se
tüdi ženim. To mi nišče ne sme
zameriti, če se že zdaj skrbim
za moja stara leta.

Tetica. Ti se oženiš? Stari ded!
Jaz si tüdi vzemen moža!

Mati. (Ivani.) Tak? Te pa je itak
ciganica znala istino?

Ivan. Oženim se mati.

Peter. (Zna, de je odplavala bo-
gata herbija.) Ja? On se oženi?
Oženi se Ivan. (Hrbet obrne ce-
loj družbi.)

Krojač. Kak pravite poštvivani
gospod?

Ivan. Oženim se.

Krojač. I Barica?

Ivan. Tüdi. Samo telko, da menje
dobi.

Krojač. Petdvajset plügov?

Ivan. Petdvajst rajnškov.

Krojač. Te človek ne ve, ka guči.
(Hrbet obrne, tüdi sede.)

(Odmor.)

Milika. No, ded je babo küpo.

Mati. Naj dela po svojoj voli, jaz
ne popüstim. Sto let bo ležala
Barica na toj posteli, če ti je po
voli, ali Grabarova Treza ne po-
püsti. Kmeta mi ne spraviš v hižo.

Ivan. Premalo nam je bilo ešče iz
kaštige?

Tetica. Ivan, ti bodi, šteri popuști.
Milika. Zadnji čas je, da popuștiš.

Cela ves se ne Grabarov račun
smeje.

Mati. Naj se smejejo. Naj samo
pepevajo! Ka nam pa morejo?

Tetica. Treza, neščeš razmeti pa-
metne reči?

Mati. Nikaj ne razumim! Ne boj se
Barica, vküper ve sedele na toj
postelji. (Ivani) Ti pa samo pošli
po pozvača, ne vütro, zdaj začni
svoje gostüvanje.

I v a n. Mati v gvüšno nesrečo
bežimo.

Mati. Rajši smrt, ali — amen vala.
Jaz pri tom ostanem, ti pa včini
kak ščeš.

(V sobi se hitro mrači, velki
oblaki zakrijejo sunce.)

Ivan. Ne gučite tak mati, prosim vas.

Vi ste nas včili, de je Bog naš
oča? Vi ste nas včili, naj se spo-
korimo či toga dobroga očo raz-
žalimo? Vi ste me včili, naj nik-
dar ne bom trdoga srca? In zdaj
nas vendar vi pelate, mati, v za-
gvišno pogüblenje?

Mati! To gučijo od nas, da
smo s samim hüdim sklenoli zvezo
To pepevajo od nas, da z grm-
lajcov i bliskanjom — na rdeči
kočüčaj — sam šatan pride po
nas! Mati! Spokorimo se. Božja
kaštiga je pred dverami!

(Soba je v kmici, bliska, grmi,
ploha bije streho i okna. Beli
golob spadne v sobo.)

Barica. Moj beli golob! (Vzeme ga
v roke.)

(Grmlenje, blisk, skoz odprta
okna se pokaže živo rdeča svetloba.)

Tetica. Usmili se nam Bog! Rdeča
kočija! (Vsi skočijo z mesta, se
skrivajo.)

Peter. Železni konji stojijo na dvo-
riščü! (Dale grmi, bliska.)

Milika. Gde so kočija? Oblak plava,
toča bije.

Krojač. Joj... po žvepli smrdi!

Tetica. Vrži tistoga goloba na
dvorišče!

Peter. Vrži ga vö!

Krojač. Vrži ga vö!

Milika. (Vzeme od Barice goloba.)

Vržite ga, če ščete. Vzemite ga
od mene, če vüpate!

(Strašen blisk i grom. Na
dvoriščü postöji voz z Martinekom
i Tonekom.)

Milika. Voz!

Tetica. Konji!

Barica. Vsi na kolena!

Mati. (Spadne na kolena.) Usmili
se nam Bog! Odpuști mi Bog!

(Grom, blisk. Čüje se z dvo-
rišča kak mirijo konje: E... e...
e...!)

Tonek. (Moker je od pete do glave,
vstopi.) Dober večer!

Peter. Hüdi! Bežimo! (Z strašnim
krikom zbeži.)

Tonek. Ka ti je, prijateo? Kama
bežiš?

Vsi bleđi? Vsi prestrašeni...

Ka je z vami, dobri lüdje? Gos-
pod Krojač, ka pa je?

Krojač. (Strašno prestrašen zbeži.)
Vkraji! Pö žvepli smrdiš!

Tonek. Dobri lüdje, ka je z vami?
Tetica Verona — — —

Tetica. A... a... Vkraji!!

(Po časi odneha grmlenje i
blisk, v sobi navadna svetloba.)

Tonek. Vsi se bojijo, pa sam ne
vem zakaj. Ka pa je? Moker
sem, tö je vse. No — pa vendar
so mi ne zrasli rogovü? Ali —
ne daj dobra sreča — rep bi mi
zraseo?

Mati, pozdravljena!

Mati. (Prestrašeno odskoči.) Nes-
beski Oča, odpuști nam, usmiljeni
bodi, grešili smo vsi!

Tonek (zagleda goloba.) Moj golob!
Tri tedne i tri dni je hodo pred
menöv. Zveo je za mene...

Golobek, gde je deklina, štera
me je zvala, štera te je poslala
po mene na dugo i težko pot?

Milika. Jaz sem ga poslala.

Barica. Ne ona. Jaz sem ga poslala.

Mene naj kaštiga Bog.

Tonek. Dobro, potem si moja.

Zvala si me. Prišeo sem. Pojdiva!

Mati. (Brani Barico.) Ne dam jo!

Krščena je!

(Soba v čisto navadnoj svetlobi.)

Tonek. Mati, jaz sem tudi krščeni.

Ne poznatefe me? Jaz sem prineso tiste fajne očalje.

Ivan. Mati, to je tisti lisjak, šteri

nam je že ednok vujšeo. Dobro

gospod, samo da se vidimo. Ali

zdaj malo duže ostanete med

nami...

Tonek. Se zna, da ostanem. Stirati

me ne bi mōgli.

Mati. Bog moj, oča moj, odpusti

nam!

Tetica, (Spozna Toneka). Treza,

ve je to tisti gospod, šteri je

našemi Krojači jezik šteo odrezati.

Tonek. Se zna, da on! Z dva i

pol metra dugimi škarjami.

Barica. Ivan, jaz poznam toga gōs-

poda! Znaš što je to?

Ivan. Tristo medvedov, to je krki-

čov Tonek! (Prime ga za rame.)

Tristo medvedov Tonek, zosa-

gao si nas vse!

Tonek. (Šaljivo.) Pomali predragi

boter, stric i neprijateo! Samō

pomali! Jaz sem nikši Tonek ne.

Ivan. Tonek si no!

Barica. Tonek si no! Martinekōv

brat!

Tetica. On je no, pō nosi se vidi.

Ravno tak velki nos so meli tvoj

pokojni, oča, Bog njim daj mir

v zemli!

Ivan. Guči ka ti je vola, ali ti si

Krkičov Tonek. (Potisne ga na

stolec.) Na tom mestu nam poveš,

kak si spadno zdaj izmed oblakov.

Tonek. Jaz zmed oblakov? Lepa

nova rdeča kočija so me pri-

pelala.

Milika. Pa dva čarniva kōnja.

Tonek. Konji so ne moji. Konje je

Martinek kūpo.

Martinek. (Pride, tudi moker). Hval-

jen bodi Jezuš Kristuš!

Barica. (S srčnim veseljem beži

pred njega.) Martinek! Martinek

je prišeo! Mama, mamica, Mar-

tinek je prišeo.

Ivan. Vūpaš nam pred oči?

Martinek. Vūpam vert, sami znate,

da sem ne najveksi krivec.

Tonek. Grdo sva ravnala oba.

Milika. Sveta istina!

Martinek. Mati — mamica, vi mi

odpustite.

Mati. (Do konca jako potrta, vidi

se na njoj, da je pošteno kašti-

gana za svojo trmo.) Jaz vsakomi

odpustim sinek moj. Naj samo

tudi meni odpusti Bog.

Tonek. Ti Martin, če bi vido, kak

grdo so me sprejeli. Proti kōti

so se vlekli vsi.

Tetica. To ti ne veš zakaj. Pa naj-

boljše je, či nikdar ne zveš.

Ivan. Nikaj od toga. Sedimo. Za

nami je, hvala bodi Bogi, vse grdo.

Tonek. Jaz ne sedem. Povedati

mōrem — zakaj sva prišla.

Milika. Po deklino sta prišla, znamō

vsu. Samo to je škoda, da brezi

ciganice, gospod Martinek.

Tonek. Jaz sem prišeo na mesto

ciganice.

Milika. Zobston sta prišla. Sirotu

nišče ne vzeme. Tisti gospod de

se ženo. (Na Ivana kaže.) Barici

samo edno sūho kravo obeča.

Amen je povedao, tak bo.

Ivan. Dva je že sterala ta nedužna

laž, pazi Martinek!

Milika. Amen si povedao — no!

Ivan. Mati, vala ešče vaš Amen?

Mati. Nikaj! Bog nam naj odpusti.

Grešniki smo vsi.

Ivan. Barica, ka pa tvoj amen vala?

Barica. Moj amen? Kak mati želejo.

Jaz bom mamō vbogala.

Mati. Nikaj ne vala, dete moje.
Tvoj tūdi ne vala. Smiluj se mi,
mati Marija!

Ivan. Moj amen tūdi ne vala!

Milika. Tvoj mora valati!

Ivan. Pūsti, Milika, ka bi se ženo
tak stari del . . .

Milika. Moraš se ženiti. Na tvo-
jem gostūvanji bi rada raztrgala
moje nove punčuke.

Martin. Ivan bi bio mladoženec . .

Barica. Milika bi bila mladoženka.

Milika. (Rada bi vujšla.) Ti grdoba!

Tonek. (Jo ne pūsti). Počakajmo
malo!

Ivan, — Milika to je eden par
Barica i — — —

Tetica. Martinek, to je drūgi par.

Martinek. I vi, prelüblena Tetica
Verona z gospodom Krojačom
— tretji par. Mati, mamica, dobro
de tak?

Mati. Delajte deca moja, ka ščete,
Bog vas blagoslovi. Jaz sedem
k peči, molila bom Boga naj
nam odpūsti — amen.

(Zagrinjalo se dolpūsti.)

Julij Kontler.

Luksuš i moda.

Najbol' gospodūje
Dnesden luksuš ino moda,
Dela vtis prevelik
Na sirmaka i gospoda.

Sužnja njoj je vdana
Že ne sam' varaška gospa,
Tūd' vesnička dekla
Jo preveč-preveč rada ma.

Žamat svilen robec
Špice od guta do pete;
Nad tem tero dnesden
Vnoge dekcle si glave.

Z boksanoga ledra
Ši vnoga punčule želej;
I po viskih petah
Že vsaka drnda hrepenej.

Smeha je pač vredno
Zakopan biti vu dugah;
I nositi cifro
Na svojem teli i nogah.

Dragočo zdaj čūti
Kak velki varaš, tak i ves,
Pa denok juhaha —
Povsod veselo stoji ples!

Karte, lumparija,
Či glih prinašo veliki kvar,
Denok nema mira
Vu vnogom žepi slednja par'.

Kmali bode prišeo
K nam naprijeten tisti čas,
V šterom bo zakričao
Želodec vnogi na ves glas!

Salapenci pa kosa.

Národna.

To je bilo v tistem časi, gda so šče na Salapenskom nej poznali kose.

Prišeo je eden tihinec pa je najšeo štiri Salapence na ednoj senožati, ka so s šilom travo smicali, pa jo tak trgali dol. Tihinec se je tomi jako smejao, pa je je pitao:

— Pa šče vi nemate takše škeri, ka bi to lejko ž njov edno minoto dol spravili, ka zaj eden den mate dol spravlati?

Salapenci so odgovorili:

— Ja, ge bi pa mi meli takšo šker, da smo je šče nanč nigdar vidli nej.

Tihinec njim nato pravi:

— No, gda jaz drgoč k vam pridem, vam prinesem z našega kraja edno takšo šker, ka ž njov edno minoto več opravite, kak zaj eden den.

Salapenci so ga pa prosili:

— No, prinesi nam ti takšo šker, vej ti mi damo, kelko boš za njo proso.

Gda je tihinec drgoč nazaj prišeo, je prineso koso, pa jo je na red napravo, kak že kosa more biti. Prle kak jo je z rok dao, je trikrat vrezao ž njov. Salapencom se je to dobro vidlo, kak dosta ta šker ednok vreže, pa so pravili:

— To šker pa mi kúpimo, či de nas ravno 100 ranški stala.

Pitali so zato tihinca:

— Ka pa te ščeš za njo meti?

Tihinec je odgovoro:

— Ka mi z dobre vole za njo date. Vej mi že znankar telko date za njo, ka ne bom kvaren.

Salapenci pa, da so štirje bili, so tak navrgli, ka je vsaki dao 25 ranški, ka je tihinec vse vkúp 100 ranški dobo za koso.

Gda je tihinec dobo peneze, se je paščo tam odnot. Strah je bio najmre, či bi si Salapenci kaj odmislili, pa bi njemi koso nazaj vrgli. Salapenci so pa kosili do podneva, pa se njim je jako dobro vidlo, kak dosta so nakosili.

Gda je podne minolo, pa so Salapenci lačni postali, so se spravili, ka do šli domo jest. Te so pa nej znali, kak bi nesli koso domo. Nazadnje so si dogučali: Štirje jo mamó, pa jo štirje moremo nesti!

Stopila sta zato dva v štric, pa sta si koso prek po plečaj djala, tak ka je kosišče naprej bilo obrnjeno; oviva dva sta si

pa naprej kosišče na rame djala, tak ka sta vsaki za eden munteo držala, pa so jo tak nesli domo.

Te so pa prišli do ednoga jarka, ge je trbelo prek skočiti. Tam sta tiva zadnjiva čakala, ka bi prle prednjiva skočila prek. Teva sta resan skočila, pa sta koso tak cuknola, ka je zadnjima glave krej odrezala, pa te njima na pete spadnola. Gda sta prednjiva to vidla, ka je kosa zadnjima glave krej odrezala, sta se tak prestrašila, ka sta jo tá lūčila, pa sta te bežala domo pravit, ka je to za stvari, ka njim je dva človeka skončala.

Salapenci so nato vsi šli gledat, či je to istina. Gda so vidli, ka sta kosca resan poleg jarka brezi glav ležala, so se tak zbojali kose, ka je nieden nej vūpao iti k njoj. Pravili so eden prti ovomi:

— To pa li nevarna stvar more biti, ka ona človeki glavo krej odjej!

Nazadnje so si dogučali, ka si naberejo kamenje, pa do jo tak dugo lūčali, ka jo morejo bujti.

Te so jo pa resan tak dugo lūčali, ka so jo dol s kosišča zbili.

Gda je kosa dol s kosišča spadnola, pa je šteri Salapenec v njo kamen pognao, je vseli jako ščrepkala. Salapenci so zaj mislili, ka se kosa krega ž njimi, pa so jo tembole lūčali.

Te so jo pa tak dugo lūčali, ka so se vse navolili. Nazadnje so vidli, ka je z lūčanjem strah ne vzemejo, zato so si dogučali, ka jo na grmači žežgejo.

Napravili so nato velko grmačo, pa so prinesli na ednom drogi takše klešče, kak edni majo, gda svinje idejo klat. S temi klešči so prijali koso, pa gda so jo vlekli, se je ona vseli „skregala“ ž njimi.

— Čakaj, vej ti mi že pokažemo! — so pravili nato Salapenci.

Gda so jo privlekli do grmače, so jo v ogen vrgli, pa te gledali, ka de kosa v ognji delala. Kosa se je pa v ognji ožarila.

Gda Salapenci zapazijo, ka je kosa žereča, so si začali gučati:

— Ja, vej je mi z ognjom nikaj strah ne vzememo, zato ka je šče či duže lepša. Najboše bi bilo, či bi jo v stūdenec vrgli.

Prijali so jo zato drgoč s tistimi klešči, pa so jo nesli k stūdenci. Tam so jo notri vrgli, pa da je šče žereča bila, je scvilila, gda je v vodo spadnola. Salapenci so pa nato z veseljom pravili:

— Aha, zaj smo jo zapravili, zaj!

Nahali so jo v stūdenci tri dni, pa so si te začali gučati:

— Ja, to nede dobro, či de ta stvar tak dugo v stūdenci, ka se nam ger voda skvari!

Te so šli k študenti, pa so ednoga Salapenca po voži notri pūščali, ka bi jo vō jemao. Kosa pa, da je na peti žmetneša, je s tistim talom bila dolobrnjena, s špicom pa vujška. Zgodilo se je zato, ka je kosa bodnola Salapenca, gda so ga ovi notri pūstili. Salapenec je zatogavolo jako začao jōrjati v študenti. Ovi so pa nato od velkoga straha, ka je šče kosa itak živa, začali študenec dol zakapati, pa so tak Salapenca, ka je v študenti bio, s kosov vred živoga zakopali.

Ribce po vodi plavajo . . .

(Narodna.)

Ribce po vodi plavajo,
One pa majo vsaka svoj par :
Jaz pa nebože revna stvar,
Sam Bog pa li ve, ge hodi
[moj par !

Zavci po njivaj skačejo,
Oni pa majo vsaki svoj par !
Jaz pa nebože revna stvar,
Sam Bog pa li ve, ge hodi
[moj par !

Ft:ce po drevji lečejo,
One pa majo vsaka svoj par :
Jaz pa nebože revna stvar,
Sam Bog pa li ve, ge hodi
[moj par !

Dečki po placi špancerajo,
Oni pa majo vsaki svoj par :
Jaz pa nebože revna stvar,
Sam Bog pa li ve, ge hodi
[moj par !

Törki v Lendavi.

(Narodná.)

Bio je cigan, čaren kak vsi cigani. No, te cigan je pitao strašnoga Törka :

— Ka delaš, grdi Törk ?

„Vože pletem, lepi cigan,“ je odgovoro grdi Törk. Malo si je poglado svojo kuštravo čarno brado, njegovi prsti so se prilično gibali. Pravi vožar ne bi napravo lepše i močnejše vože kak te Törk v Velkoj Kaniži.

Drugi den palik pita cigan Törka.

— Ka delaš, grdi Törk ?

„Torbo šivam, lepi sinek. Sam vidiš, če ti je ne pokvarilo oči tvoje pogansko življenje.“ Tak je povedao Törk. Palik si je

glado svojo kuštravo brado i jalno se je smejao, kak naše lisice, da vidijo — to pišče mi pa resan ne vujde . . .

Tretji den zajtra je sablo brüso grdi Törk, ali te že je cigana nindri ne bi najšeo v Kaniži. Sam Bog zna po kakših potaj je vujšeo iz törskoga orsaga, sam Bog zna kak je prišeo do prve grmade na našoj strani.

„Vitez“—je, zakričao je vojnikom, šteri so stali pri grmadi, — „spanec naj ne premaga vaše oči in erja ostrino vaše sable, ar Törk se pripravla, pride nas klat!“ Samo telko je povedao, nesle so ga sühe pete od dolinskih vrhov proti Lendavi. Njegov čaren, raztrgan jopič je leto za njim. Vöter ne bi neso brže cigana, kak so ga nesle njegove sühe pete.

„Dečki, to je cigan našega kapetana!“ — ga je spoznao prvi med vojniki. Grmado so zažgali, postavili so straže i gledali so po dugi prašni cesti proti Kaniži; so čakali Törke.

„Kres gori pri Dolini, Törki nas pridejo klat!“ je jokao narod od Doline do Radgone, od Möre do Rabe. Čarni oblaki so plavali proti zahodi i do teh čarnih oblakov je segao dim kresov, šteri so goreli na vrha od Doline gor do Monoštra.

Tri dni i tri noči so jahali Hadikovi husari od vesnice do vesnice. „Vsi možje v lendavski grad, to vam veli zapovedati braniteo krščenikov, kapetan Hadik!“ so bobnjali mali rihtarje. Jok i molitev so čüle nebeske višave iz naše krajine i očinsko oko Boga je vidlo kak bežijo ženske, starci i nedužna mladina v gošče i med gore.

Voščene sveče so gorele pod kejpom Matere božje v lendavskom gradi. Brüsili so sable, nabijali štüke, kapetan Hadik je od straže do straže hodo na obzidi, za vsakoga je meo lepo reč, na vse strani se je čülo: „Z nami je Bog krščenikov, ne bojmo se pogübljenja!“

„Dugo vože i novo torbo je prineseo vsaki Törk. Vitezi! vašo deco, vaše sestre, vaše brate bi vezali. Vitezi, za vaše blago so pripravlene nove törske torbe. Vitezi, od krvi krščenikov morejo zjaviti ostro nabrüšene törske sable. Roko na srce, pogled na kep Marijin, prisegnite vernost meni i nedužnim vašim, za štere špot, muke i smrt pripravla pogan. Jaz Vam tüdi prisegnem, da bom prvi v boji i ne daj Bog, da bi do toga prišlo, zadnji ščem biti, šteri zapüsti to trdnjavo krščenikov!

Tak je gučao kapetan Hadik i potem se je začno ples krvavi. „Napuni Bog naše prazne torbe! Sto nevernih psov nam daj za vsako vože! Poškropi naše meče s krvjov krščenikov!“ Tak so molili Törki pod stenami trdnjave. Med dimom i ognjom so

bliskale svetle sable, štuki so grmeli, ali itak se je čulo „Jezuš!“ iz grada i „Allah!“ pod zidovjom.

* * *

Ešče dnesden znajo starejši lüdje, gde se je začnola široka lüknja, po šteroj so prišli Hadikovi vojniki iz grada na vrh brega Svetoga Trojstva. Ešče dnesden pripovedavajo, da je držao kapetan Hadik svojo prisego. Prvi je bio med bojevniki i zadnji, šteri je skočo v podzemelski rov, da bi si rešo golo življenje. Törki so ga vpazili, kak besna čreda so leteli za njim, sto rok, sto ostrih nožov se je tiskalo za njim i on, viteški braniteo krščenicov, težko ranjen na glavi komaj se je gibao, komaj so ga nesle roke. Ledena roka smrti ga je držala i on je itak z zavüpanjom proso:

„Mati Marija, pomagaj, reši me!“

. . . Ešče dnes den pripovedavlejo stari lüdje, da je bio rešen. Srečno je prišeo do konca rova, na tisto mesto, gde zdaj stoji kapelica na vrhi brega Svete Trojice. On je dao zozidati to kapelico, v njoj je tüdi pokopan. Njegovo telo je ne sprnelo, njegova rana na glavi se itak vidi. Več sto let je minolo od časov, gda so Törki prišli klat naše, ali Hadikova prošnja je tüdi dnes znana, mi tüdi pravimo:

„Mati Marija, pomagaj nam, reši nas!“

Julij Kontler.

Gospodarstvo.

Ka nas je navčila zima od leta 1923 na leto 1924?
Leta 1922. so komaj lüdje posejali, zato v jesen leta 1923. so se popaščili, začnoli so že kvatre sejati. Sejatev je bogato zrasla, začnoli so kositi. Prišla je süha zima v januari leta 1924. Žito, že korenje, od sühoga mraza se je posühšilo. Kesno žito dobro bilo. Ki so ne kosili, samo „šaš“ brali s srpom, tüdi dobro bilo. Ki so celo v novembri želi, so žetev v jesen odpravili. Moremo si zapomniti: V jesen žeti je slobodno, nego samo šaš. Moremo žeti, či se bojimo snega dugoga, da bi nam bogata setva pod snegom ne zagnilila. Nego vsikdar tak moremo žeti, da korenje de se i na dalje razvijalo. Ki so rudečo detelco poželi, tüdi njim je preišla. Jelte, lahko je zdaj že pisati. Vse od vremena visi. Či bi meseca decembra i januara sneg zapadno, mogoče bi se jokali

oni, ki so ne želi v jesen. To nišče ne ve. V jesen smo repo zakopali. Ništérni je malo zemlje na njo nalūčo, naj se brž ne spari i ne zagnili, drūgi pa dosta zemlje nalūčo. Prišla je mrzla zima, prvomi je repa zmrznola, drūgomi pa ne. Što je to naprej znao?!

Svinje ginejo, rudeče postanejo. V ednoj vesi po sto jih spadne. Milijonke pa milijonke zakopamo, dosta siromakov se zaduži. Na dug je kūpo pa njemi je zginola, pa je ž njov šteo ešče drūgi dug plačati. Što je zkrivo? Sami mi. Ne damo cepiti. Stroški se nam milijo. Drūge poslušamo, da prej ne vala. To si pa ne premislijo, ka pa či bi li valalo. Vučeni lūdje znamkar dōnok ne pišejo zaman.

Kak orjemo? Naš goričanec se drži staroga plūga, krivoga gredla, kak njegov dedek lesenoga plūga i lesene naredi. Orje po mali, edno vajžo lepo obrača na drūgo vajžo, cela njiva edna vajža, liki bi nit potegno, nindri je ne pretrgnjena. Potem pa pridejo domači z motikami, klūckajo od postati do postati vsaki peden zemlje. Ne ste ešče vidili, da novi plūg vajžo okoli lūči i jo raztrga. Naši lūdje pravijo, da na drūgo postat lūčiti zemljo, ne je za naše brege. Probat i trbelo. Sami bi v pamet vzeli, ka je boljše.

Kopriva kak zdravilo. Na Švedskom se rabi kopriva, kak sredstvo proti slabokrvnosti. Na sprotoletje se naberejo korenine i stebila se skūhajo; ta voda se pije.

Zamazki črnoga vina. Pomoči perilo za 24 vōr v tople mleko, potem pa izperi v hladnom lūgi.

Sredstvo proti rjastim lišam v perili. Zavri limonovoga soka (safta) i finoga stolnoga olja, vsakoga polovico, i pomoči sūhi rjavi zamazek v to vrelo tekočino i taki odide rja.

Fundament (temelj) gospodarstva je zemlja. Či ščemo pov zdignoti, moramo zemljo usposobiti, da bode obilnejše rodila. Govori i piše se mnogo o živinoreji, o sadjarstvu, o vinarstvu, o vsem mogočem, le o zemlji se je mučalo. Kde je fundament slab, je zidina v stalnoj nevarnosti, da se podere. Naloga tak zvanih okrajnih ekonomov bodi v prvaj vrsti povčiti kmeta, kak se usposobi zemlja za zvišano rodovitnost. Rodovitnost zemlje v splošnom zavisi a) od dobrega odvodnenja b) od vapnenja c) od pravočasne i dobre obdelave zemlje, d) od bogatoga ino primernoga gnojenja, e) od sejanja semenja najboljših rastlinskih sort i rodovin. Lega zemlje kaže, š kakšim povom se doseže največji hasek. Či njiva ednoga ali drūgoga pova ne prinese, ne sili tistoga pova. Bio sam jas tūdi toga mišljenja, da se povi naj premenjavajo, da

pa či eden ali drugi pov ne zraste, na svoj kvar ga siliš. Sečiva je najboljša za maloga kmeta. Črez leta njemi delo da, z največjim povom njemi plača i na slednje iz krompiša, burgunde itd. največ haska si vzeme v zimi, za sebe i za živino. Što ma več zemlje, naj li pova strmeno, ne samo za volo zrnja, tem bolje za slame volo. Najboljše seno ne more pri govedi nikdar punovredno nadomeščati slame. S tem ne pravimo, da bi seno ne bilo potrebna zimska hrana, samo na to ščemo kazati, da bi boljše bilo tū pa tam nevolne travnike gori zorati, pognojiti, en čas je povati, potem z novič v travnik pūstiti, bi boljše bilo, kak od leta do leta ž njih rožice pobirati.

Kit za lagve. Či lagev ma malo razpoklino na dogi, se z uspehom uporablja kit za lagve, šteri se napravi iz 25 delov loja, 20 delov voska, 40 delov svinjske masti in 25 delov presejanoga lesnoga pepela. To se vse dobro zmeša ino se poškodovano mesto na lagvi zamaže.

Svadba v Slov. Krajini.

Zvač (na Ravenskom), pozvačin (na Dolenskom). Pantlike, robce si navesi. Ma bučko. Na črevlaj zvončkeke. V rokah bot s ježom. Deco preganja, pse besi, stūdence meri. Pride k hiši, pita verta, či ga včasi pozna, či je gospodar doma. Naprej vzeme kakšo staro knigo ali paper, začne šteti: Od Vučko Marka sam poslani, naj vas i vašo familijo na malo goščenje pozovem, štero mo prišestno nedelo odvečera držali. Prineste s seboj trde mošnje, glasne gute, friške pete i ostre nože. Zato se nikaj ne zgovarjajte, ar mo meli dosta stroška. Že devet dni devet bab edno senico skūbe, štere meso dobite, perje pa okoli hrama nastelem, či bi šteri pijen grato i bi spadno. Šlo je vō 20 jagrov na jagrijo. Strelili so lisico, lesica spadnola na vuka,, vuk na jelena, jelen na ovco i ovca vu skledo. Ešče tri jagre smo poslali zverino strelat. Eden je slepi, drugi je plantavi, tretji pa nikaj ne vidi. Te slepi de strelao, plantav de lovio, šteri pa nikaj ne vidi, de noso. Mūra je pogorela, meli mo pečene ribe. Ne zgovarjajte se, ar vidite, ka mo meli dosta stroška. Potem ponūdi bučko verti i se doli sede. Na cesti ponūja iz druge bučke, vu šteroj je proso. Či štoj naglo šče piti, pune lampe njemi naleti prosa. Pri hiši je

inda sveta dobo 20—30 krajcarov. — Potem dale ide k drugoj hiši. Pozvani pošlejo na gostüvanje kokoši, piščance, rece, belice, kisilak, smeteno. Dekla je hren pala. Pride pozvačin i pravi: To je vrla dekla, joče se poleg hrena. — Pozvačin v Törnišči na gostüvanje vküp pobere deco, vu red postavi, vino njim da, naj kričijo. Či bi ne bilo mraza, ne bi bilo zime, ka pa bi te bilo? pita pozvačin. Sosed odpreto okno doli zapera, pride ta pozvačin i pravi: Kvar da tak brž doli zapirate, šteo sam vam mustače malo pogladiti s kožov ježa.

Gostüvanje na Goričkom. V Dolencih kda na pisanje idejo, sneha sebov pogače nosi. To so, prej, snehinske pogače: za srečo. Že polnoči idejo k snehi z mužikov. Okolidevete vöre prido k meši. Z mladoženci prideta dva fašenka oblečeniva, eden za moška, drugi za žensko, obadva sta moška. Na placi pred cerkvov norije delata. Po meši na poposki dvor prido z mužikov. Držban ma bot, ne njem robec i korino, rogõv se zove. Pred mešov ga prek da goslarom, oni skrb majo na njega. Po meši rogev posvadbica dobi, ona pleše z njim i skače. S poposkoga dvora idejo v krčmo. Svadbica skače i juvče; večer idejo k snehi. Drugi den idejo na dom mladoženca. Kda idejo, ozdaleč proti njim pridejo z bõrklami, z omelom kak peč pomečejo. Ednoga drugoga pošprickajo, lahko so ne naše vere. Doma je ne püstijo notri. Ka ste za lüdi? pitajo. Dobri. Odked? Mate pravico? Što je podpisani? Plebanošovo ime povejo. Pa što več? Za civilnoga zakona so pravili ime notariuša. Potem je notri püstijo. K stoli si sedejo. Dva starišina poleg eden ovoga, potem mladoženca, starišica, družban i posvadbica. Obrvim je župa. Jako dobra. Potem govedina mrzla z repov rudečov. Povitice genjene, na njih meso. Zelje z mesom. Celo noč jejo i pijejo. V gojdnõ sneha pomeče hišo. Pleve njoj skoz notri nosijo, da duže de pometala. Po zelji: Primi bratec kupico. Na tanjeri vrtanek, dar snehi. Te pa mužikaške pridejo k stoli pobirat. Z bosmana od snehe dobi vsaki eden falat, to je, prej, dar. Bio je eden madjar v Būdinci na gostüvanji. Čüdno se je njemi vidlo, da so obrvim prinesli kolbase, potem pa župo. Popevali so, prej, slobod jemali, jokali. V Dolenci ne poznajo pozvačina. Ne zovejo prvle. Zdavanje je inda v tjedni bilo z mešov. Zdaj že začnejo v nedelo zadvečera priti. Po zdavanji idejo v krčmo Tam so do večera. Te domo idejo. Te idejo goste zvat, po pet, kelko je že pozvanih. Vu vsakoj pozvanoj hiši pravijo: K redi bojte. Kda nazaj ide, znovič zove, lepše je, či vküp pridejo. Pozvani bogajo, ovak bi pravili da se njim ceringa vnoža. Inda sveta so prvle pozavali pa so

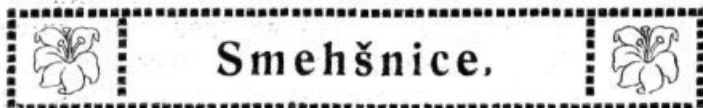
prinesli meso, šunko, perece. S tov navadov so henjali. Svoje je, prej, jo. — Prvle, kak idejo od hiše snehe, k mladoženci, naprej pošlejo, kokoš. Sneha sebov nese dare, vrtonke (perece), platno, robce, da na konci pri hiži mladoženca razdeli med starišini, posvadbicami i družbani. Na boti nesejo dare, šteroga od trama sterejo. Sneha, kak pride v hišo, najobprvim ide po vodo, dostakrat daleč vu kakšo grabo.

Gostüvanje na Dolenskom. Prvle, kak k zdavanji idejo, zaročena pravi zaročniki, naj on bode mekla, ona pa sekira. Te de, prej, mož vrli. — V Törnišči k zdavanji idejo v nedelo pred mešov. V soboto v — noči — pelajo omar snehinski s velikim kričom. Z cerkvi svadba k snehi ide. Pozvačin znovič zove goste. Okoli štrte vöre se začne gostüvanje. Naprej sedi mladi par, starišnje i posvadbice: male dekličke do 12 let, belo oblečene. V Törnišči, v Beltincih, Čerenšovcih velke posvadbice nega. Družbanje ne sedijo za stolom, oni dvorijo, tak i pozvačin. Pred jestvinov starišin mladoženca na glas moli stolni blagoslov. Najobprvim je govenjska župa, zatem meso s hrenom na vhrnji (smetuni.) Potem zelje s braskim mesom. Starišin mladoženca gori stane i pravi: Draga svadba, či je mala, naj bode pri Bogi Oči draga. Potem pride: kokošeča župa, vu njoj cela kokoš. Gosti si jo sami razrežejo. Znovič stane starišina mladoženca i pravi: Blažene device Marije ime, štera nam je porodila Jezusa, sebi na veselje nam na dūšno zveličanje. Potem pride drūgo meso, fanki. Pred kašov stane starišina snehe i pravi: Draga svadba, prosim našo snejo darüvati. Šteri pet forintov, šteri 3 forinte, eden forint tüdi slobodno date. Nato stane sneha, küšne mladoženca, posvadbice, starišine, potem vu redi vse goste, ki jo obdarüjejo. Potem pridejo povitice kisilakove, makove. S tepsijov vred je na stol de-nejo. Potem pečeni piščanci, rece, brasko meso i kolbasi. Na slednje pride Bosman. Na njem rože (cmer). Na bosman čtejo evangelijom vüzemskoga ponedeljka. Polovico bosmana razdelijo gostom, orehe razsiplejo po hiši — deci. Potom prinesejo vodo, brisačo. Starišina pravi: To je čista voda z Jordana, vu šterof je sv. Ivan Kristuša krsto. Či se je šteri dnes nej mujvao, naj se zdaj muje. — Na gostüvanji se dosta pleše. Polke, valcere radi majo. Je i narodni ples: „Marko skače“: Eden pleše, drūgi po-pevajo. Te ples že z navade ide. Okoli polnoči mladoženec s snehov na počinek odide, z vekšega vu štalo. Gosti dale vküp ostanejo. Drūgi den v pnedeljek ide v Törnišči sneha v cerkev, k spelavanji, kda domo pride, podne na kopanji krüh pa pogače deli deci. V Dolenci je spelavanje včasi po zdavanji. Prava je Törniška navada.

Drüge navāde. V Törnišči notri pošlejo ednoga dečka s krblačov na glavi i pitajo: To je? Dajo njemi jesti, piti pa ga vö lüčijo. Notri pošlejo posvadbico i pitajo: To je? Odgovorijo: Skoro. — Potem se primleta mladoženec, sneha, družban i posvadbica pa notri plešejo. Odgovorijo: To že. — Nikda so starišini dosta znali gučati. Zdaj že mladi neščejo poslühšati, samo bi plesali. Prvle je ne vsaki za starišina bio. Zvüna roda so dostakrat zvali. Zdaj je že vsaki dober. Kda od zdavanja iz cerkvi idejo, sneha se na Ravenskom dotekne moža, da de nad njim oblast mela. Domo idoč se pašči pod streho, da prvle pride, liki on, ar mož ne de na drüge gledo. — Se zna, ka je to prázno-verna prepovedana šatringa. — Pri Sv. Jürji po zdavanji v cerkvi vino pijejo pri oltari. Posebno Nemci majo to navado.

Bosman. Velke pogače, nacifrane, vse fele forme i testá. Cmer to je püšli z papira so na njem. Prvle, kak razno odidejo gosti, ga razrežejo i vsakomi dajo. Ali ga pojejo ali domo nesejo. — Okoli Sobote bosman krstijo. Po dugih prošnjah sam zvedo, kak se to godi. Pri peči si eden belo janko na sebe potegne, glavo drži, kak maček. Družban pa posvadbica držita bosman. Na bosmani je z papera pop s belov srakicov, knjigo drži vu rokah i drüge podobe. Začne se krst. Vu belo oblečeni pita: Odked je to dete? Posvadbica odgovori: Odked je to dete? Si baba nora? Pita ov dale. Ona odgovori: Si baba nora? Na slednje s vodov poškropi bosman. Eden se pa s meklov po njegovom hrbti spüsti.

„Prvičüvanje“ se na tretji, šrti den vrši ali prvi svetek ali nedelo po gostüvanji. Na Dolenskom pravijo „prvešče“ (Črensovci) i pridejo vküp samo bližanji rod i ki so kakšo službo vršili na gostüvanji, kak družban, zvačin, posvadbica, starišina i posnehhalja. — Dosta lepih navad je na naših gostüvanjeh a so tüdi slabe. Najslabše je na Dolenskom vnogi ples i povsod to, ka brez pijanstva se skoro ni edno ne dokonča. — Lepe nevade držimo gor, slabe odpravimo.

Kolinske dogodbe.

Tühinec je pitao kolinskoga nošača:

„Povejte mi, kde bi se dao lahko briti?“

„Po bradi“, je bio kratki odgovor.

Količan stoji pred sodnikom. Sledijo pitanja i odgovori.

„Ali ste zdani?“

„Sam.“

„S kom?“

„Z mojev ženov.“

„Ne gučite tak moro. Z moškim ja nemrete biti zdani!“

„Zakaj ne bi tak odgovoro? Moja žena je ja z moškim zdana.“

*

Kmet pride k fotografu i ga pita, kelko bi mogo dati za vküпно družinsko sliko. Fotograf ga pita, kak velka naj bo slika i pravi na to:

„Tucat košta deset mark.“

„Potom pa ne bo nikaj“, pravi kmet, „nas je komaj edenajst. Pridem pa drügoč.“

*

Kolinčan daje vganke.

„Zajtra jem, opoldne režem, zvečer sedim na njem. Ka te to?“ Vsakši je mislo, kak žmetna je ta vganke. Količan pa se je odrežao;

„Krüh, nož i stolec.“

*

Trije Kolinčani so stali pri Reni, kradnoli so Bogi čas i mučič gledali v vodo. Tühinec pride mimo, ne vidi nikaj posebnoga i pita ves začüden prvoga:

„Ka pa delate tū?“

„Jaz? Nikaj!“

„I Vi?“ pita drügoga.

„To ka moj prijateo tüle.“

„I Vi?“ pita tretjega.

„Mojima tovarišoma pomagam.“

Razmišleni profesor.

Eden največjih modernih zgodovinarov je bio Mommsen. Ednok ga je moto pri deli veliki krik. Slüžabnica je pribežala v sobo i kričala, da je edna njegova hčerka iglo požrla.

„Tü mate drügo“, je pravo i joj dao iglo, štero je vzeo z rokava.

Mommsen je meo jako duge i košave vlase. Šo je k brivci, da bi njemi je zrezao. Kda je bio gotov, prinese ogledalo i ga pita, či šče ka fali. „Vse dobro“ je pravo modrijan, „samo, či bi mi mogli napraviti vlase malo dugše, bi proso.“

Dobo, ka je iskao.

Znameniti angleški zvezdoznanec R. Ball je obedüvao z večimi tovariši v krčmi. Po obedi je pozvao krčmarko i pravo:

„Draga mamca! Povem vam nekaj iz zvezdoznanstva. Ali ste že čüli, da se v 26 jezer letaj vse pá ponovi, da bomo n. pr. mi tū pri vas ravno to jeli. Zato Vas prosim, da nam dnešnji račun napišete i ga za 26 jezer let plačamo.“

„Dobro, dobro,“ je odgovorila krčmarica i se je smejala. „Rada počakam. Ve sam zdaj tūdi že čakala. Gvüšno se spomnite, da ste bili pred dnes 26 jezero leti tūdi pri meni i ste mi ne plačali. Zato Vas prosim, plačajte stari dug, za dnešnji obed pa mi ostanete dužni,“

Ball je bio osramočen, se je nasmehno i pravo: „No plačamo. Ešče dobro, da ste interesa ne zahtevali.“

Ka se je vse zgodilo?

Septembra 1923. Vugodno vreme je bilo za sejatev. Dosta krumplna, kukorce, graha, hajdine smo pripovali. Dobro leto je bilo v vsem.

Oktobra 1923. 15. je bio prvi mraz. Nemška marka strašno spadnola. Nemčija je v svetovnoj boji v vojaškem pogledi zgübila bojno, zdaj pa je v gospodarskom na nikoj prišla. Na veke so tiskali nove banke, pošilali v Poruhrje (zasedeno od Francozov) svojim delavcom in uradnikom, ki so stavkali. Francozi so pa peneze zaplenili, ar fabrikantje so se pogajali s Francozami, kak bi se delo znovič začnolo. — Švercanje je ščista minulo, duhan, sol že na Madžarskom tūdi drago. Slednje dni oktobra lepo vremen, kak v leti. Dosta repe i zelja.

November na svescevovo lepo. 22. velki sneg spadno, na drevji ešče listje bilo, pravoga mraza ne je bilo do zdaj. Velka setva. Nihče ne pomni tak velke setve. Na vse kraje so jo želi. Cena silja spadnola. Na sprotoletje je bila pšenica 1800 koron, zdaj pa 1200 koron.* Nega penez. Interes v kasi 30% i ešče 40%, samo kmečke posojilnice pomagajo kmeti z posodov od 8% do 11%. — Kje ne posojilnice, postavimo jo zato. Na granicaj se je znovič čülo, da nazaj pridemo na Madžarsko. Za nešterne dni so novine prinesle glas, da so v Budimpešti puč napravali Madžari i Bavarci, da nazaj postavijo staro Madžarsko. Na granici se vse zve, ka se vu centralaj küha.

*Drüge cené pa gor idejo, kak more paver kaj küpiti?

Novembra 1923. je prišlo glas, da za Pekmurje je imenüvan za apoštolskoga administratora lavantinski (mariborski) püšpek. Ne pove, kelko far, nego samo tak pravi, „on del Sombatelske püšpekije, štéri v Jugoslavijo spadne.“

Decembra 1. 1923. smo spadnoli pod oblast mariborskoga püšpeka.

Januar 1924. Že pred svetkami je henjali deževno vreme. Prišo je sühi mraz, trpo je prek Treh kralov. Pred Pavlovim močen planinšček, na Pavlovo mali sneg, hüdi mraz. V tom vremeni je prejšla v jesen požeta setev. 13. jan. so v Dolencaj vu törem potegnoli novi velki zvon. Vaga 530 kg. Krasen glas ma. V celoj krajini, pa vekše majo, na glas gledoč nema para.

Februar 1924. Prve dni sneg zapadno, ostano celi mesec. Veliki mraz. 21. jan. je mro Lenin, najveksi düh Rusije za Petrom Velikim. Krasí ga njegova velika nesebičnost i osebna skromnost, poleg odločnosti klüč do njegovih uspehov. Veliki je bio tüdi v zmotah. Za volo njegovoga navuka i dela je dosta skuz preteklo na sveti, dosta imanja na nikoj prišlo, dosta krvi prelejano. — Jajca so bila komad 8—9—10 koron. Drage, da so ležej v marcí spadnole na 4 korone. Svinje so spadnole od 120 koron, na 90 kcron, teoci od 70 na 50 koron. Zrok je, prej, dvig dinara, notiro je 7·20—7·30 v Zürihi. — Jugoslavija se je sporazumela z Italijov glede Reke (Fiume), štéra je talijanska postanola. Začnola so se pogajanja med Jugoslavijov in Italijov. Eden na ovoga smo navezani.

Marc 1924. Jožef je najšeo sneg. Komaj je odišeo okoli 20—21. Radičovi poslanci so prišli v Beograd, dr. Korošec je vküp spravo opozicionalni blok, v večini so bili Korošcovi i Radičovi. Zato je mogo radikalni Pašič demisijonirati, svojo službo krali na razpolago dati, naj on odloči. I ta odločitev se je dugo vlekla. Ali prišla je do zmage. Davidovičovi demokratje, muslimani i naša kršćanska stranka so napravili vladu; Radičevci so jo podpirali,

April je bio deževac, mrzeo.

Maj. Prva polovica mrzla, dosta deža. Firmanje v Prekmurji. V Lendavskom kraji v deži, v blati, posebno v Črensovcaj. Lepi dnevi so bili, kda je bilo firmanje na Goričkom.

Junij. Dosta deža. Silje vleglo, prazno. Potem vročina, naglo zorilo.

Julij. Ljüdstvo na Goričkom me je pitalo, či mo šli do Szentgottharda. Prej, na meji se vozi nekša komisija. To tak, ka se

vozi, dokončana je razmejitev. Pot do Szentgotharda ste pa zaprli s krikom: „Éljen Magyarország“, kda je komisija v Dolencaj bila. Ljudstvo ma dobra vüha. Za nešterne dni so prinesle novine: Razmejitev z Ogrskov končana. Šefi (zastopniki Jugoslavije, Ogrske, Anglije, Francije, Italije in Japanske) razmejitvena komisija za mejo med Jugoslavijov ino Vogrskov, ki so se sešli dne 25. maja v Zagrebi, so po enomesečnom pregledjuvanji te meje ugotovili, da se je tehnično delo na meji izvršilo po določitvaj, štere je sklenola komisija. S tem je razmejitveno delo skončano. Dne 8. julija se je razišla mednarodna komisija. Razmejitveni akt so podpisali, kak predsednik komisije polkovnik Cree za Anglijo, polkovnik Marminia za Francijo, polkovnik Valvasori za Italijo, polkovnik Jamagada za Japonsko, general Čolak—Antič za Jugoslavijo in polkovnik Vassel za Ogrsko. G. Marminia je odišao iz naše države kak naš veliki prijateo, ki je zljübo Slovence in slovenske kraje. Pripovedavao je z veseljom, štere prekmurske kraje so ešče obiskali na zadnjem razmejitvenom pohodi, kakti Dolnjo Lendavo, Srebrni breg, tromejo med Jugoslavijov, Vogrskov in Austrijov, 20 km. severno od Radgonje. — Lagoja žetev. Ki so v jesen želi, so slabo žetvo meli. Kral se je odločo. Odpüsto je Pašiča. Prišla je Davidovič—Korošcova vlada, vlada opozicionalnoga bloka. Režim korupcije je spadno i prišla je vlada pravice. Cena pšenice je od 300 Din. na 400 Din. skočila. V Jugoslaviji je ešče dobra žetva bila, nego v drugih deželi je bilo slabo. Pri nas pa je toča, povodenj dosta kvara včinila.

August. Dež lepo vgaja. Hajdina dober pov obečava. Pužaki so na Ćoričkom grah, repo, rudečo repo vse pojeli. Pri Müri so so se pa tožili, da so njim miši štete strmeno fundati, hajdino pojele, ka je na njivaj prazno, kak cele ponjave. Ednok vroče, drugoč mrzlo. Zato je pa telko toče bilo na vse kraje. 23. aug. je velki viher nastano, črčavka v Dolencih, že od Hodoša dalje na Domaföldi, Kotormány že toča.

September. Dosta sada. Ljudje sad poštüjejo, k šenki žgejo. Madžari se tožijo, da ne smejo žgati. V tom nam je bolše. V drugom tüdi. Pred nešternimi letami je tam vse falejše bilo, zdaj pa dragše.

Nemčija dobi mednarodno posojilo, zlate marke. Vojno odškodnino plača z drugimi penezami. Čedna je. Pravi: Ći štete, da vam plačam, dajte mi na posodo. Tak je včinila Austrija i Madžarska. Madžari ne smejo meti vojakov. Nego zato rekrute pobirajo po vesnicaj, pozivajo je s pismom, z žandarami je dajo vküp goniti, ki ne bogajo. Ći pride kakša komisija, vojaki zbežijo

v gošče grbanje brat. V Kermedini so je za cintorom skrili. — Nemčija dobi posojilo 800 milijonov. V prvom leti (1924—25) bi plačala milijardo zlatih mark. Ta šuma bi se vsako leto povečala ino bi v leti 1928. in 1929 dosegla dve milijardi in pol zlatih. Tak se je določilo na londonskoj konferenci. Ameriški kapital (penez) bode znovič velko vlogo igrao v Evropi, do zdaj so ne šteli Amerikanci z penezami pomagati Evropi, zdaj pa bode ameriški kapital sodelovao pri zboljšani evropskih gospodarstev. Tudi za našo državo pomeni takša rešitev — dobro. Či odškodnino dobi od Nemčije bodi da v penezaj, bodi da vu izdelkih, bo obnova našega gospodarstva dosta ležejše, kak samo iz svoje moči. V prvom leti (1924—25) bi dobila naša država na račun reparacij 40 milijonov zlatih mark (okoli 800 milijonov dinarov), v leti 1925 in 1926, 49 milijonov zlatih mark, v leti 1926—28 100 milijonov zlatih mark. Ne pa ešče določeno, ali dobimo za omenjeno šumo samo reparacije v naturi ali pa tudi v penezaj, ka bi bilo gotovo boljše za našo industrijo i za ureditev naših financ.

Kah je ka v posebni državah? Na Taljanskem vladajo i se držijo s silov fašisti, vmorili so poslanca Matteotija. V Austriji je kancelar Seipl v red postavio finance. Na Madžarskom si ešče itak senjajo od celote Magyarország. Na Bolgarskom so kmetsko gibanje zadušili. Na Ruskom sovjeti—bolševiki vladajo, od Europe so ešče ne priznani. Anglija se začne ž njimi pogajati, za njov do šli i drugi narodi. V Angliji je delavska vlada. Na Francuškem je tudi socialistična vlada. Obedve delata za mir, na londonskoj konferenci je popustila Francija, roko pontija Nemčiji, da bi njoj pomogla. Samo edno žele od nje, naj se tudi zaveže za mir. Veliko delo žele od Nemčije, stari oficirje ešče itak ropočejo s sablami. Svet je zelen miru, v Ženevi Zveza narodov dela na tom. Meseca septembra 1924. so v Ženevi (Švicarsko) bili zastopniki evropskih vlad, govorili so od miru, od razorožitve, nikaj so ne sklenoli. Nego misel mira držijo na dnevnem redi. Na Grčkom so splodiii krala, je republika. V Albaniji je revolucija bila. Romuni, Čehi so naši prijatelji, to je mala antanta. V znotrašnjoj politiki zvün padca Pašiča moremo omeniti, da Radičova stranka tudi v vlado stopi. Pašičov padec je zaključo dobo krivice, korupcije, nastopo je novi čas. Večina Srbov z muslimani i skoro vsi Slovenci i Hrvati so se združili v deli za sporazum. Davidovičova vlada si je stavila cil: zatreti korupcijo i spraviti pravico do zmage. Radič je od začetka ne šo v vlado, nego njoj je oblubo samo pomoč svoje stranke. Zdaj pa se je premislo i

je odločo poslati v vlado štiri zastopnike svoje stranke. S tem se je položaj vlade tak utrdilo, da ga ne omaja nikša moč Pašič—Pribičevićovih intrig. Samo vojska je preprečila vstop Radičova stranke v vlado, pa ta ovira tudi spadne i orsag bo še blaženi.

Najvekše veselje.

Najvekši prijateo sv. Franciška Asiškoga¹ je bio brat Leon, angelsko nedužna duša, vedra i mirna kak jezero med visikimi gorami, v šterom se svetijo vse lepote obnebja. Bio je prava ovčica ljuboga Boga od štere velajo reči: „Blaženi, ki so čistoga sica, ar Boga bodo gledali.“

Mrzeo zimski den je bio, gda sta šla prijatela iz Perugie proti cerkvi Marije angelske, brat Leon stopa naprej, zatoplen v premišlavanje. Te njemi Francišek pravi:

„Brat Leon, daj Bog, da bi bili menši bratje vsega sveta pelda prave svetosti! A lübi Agnjec boži, zna, da to ne šče najvekše veselje.“

Za nekaj časa pravi:

„A brat Leon! Če bi menši bratje vračali slepcom pogled, nemim govorenje, če bi zganjali hüde dühe i zbüjali mrtvece k življenji, šteri so bili že štiri dni mrtvi, znaj, da ne bi bilo šče najvekše veselje.“

I pa za nekaj časa izgovori:

„O brat Leon, če bi znali menši bratje jezike vseh narodov i meli vso vučenost, če bi meli dar proroküvanja i bi znali ločiti dühove, znaj, tüdo to bi šče ne bilo popuno veselje.“

I za nekaj hipov se oglasi znova:

„Lübi boži Agnjec, če bi govorili menši bratje angelski jezik, če bi poznali pot zvezd, lastnosti vseh rastlin, skrivnosti zemle i naravo ftič, rib, ljüdi, vseh živali, drevja, rüdnin, vode, znaj, to bi šče ne bilo popuno veselje.“

Kda sta prišla nekaj stopajov naprej, pravi Francišek:

„O Brat Leon! Tüdi če bi se posrečilo menšim bratom, da bi spreobrnoli s svojim misijonom vse nevernike k kršćanskoj veri, nnaj, da to nebi bilo popuno veselje.“

I tak je nadelüvao po poti. Nazadnje pa ga pita tovariš začüdeno:

„Oča, prosim te v imeni božem, povej mi, v čem je pravo, popuno veselje?“

Svetnik odgovori:

„Če bi prišla mūva zdaj vsa premočena, tresoč se od mraza i skoro opotekajoč se od glada v klošter Marije angelske, poklonkala na vrata i bi nama pravo vratar: „Vūva sta nemarna tepeša, ki kradneta miloščino, poberita se vkraj od tū!“ — I če bi naj pūsto celo noč v snegi i mrazi, mūva pa bi vse to prenašala potrpežljivo, brez tožbe i mrmranja i si mislila, vratar ravna z nama tak, kak zaslūživa i vse to se godi z dovolenjom božim, o veri mi, brat Leon, to bi bilo popuno veselje! I če bi mūva prisiljeniva zavolo noči, mraza i lakote, prosila brata s pozdignjenimi rokami, za božo volo, naj naj pūsti v klošter, pa bi prišeo te ves razsrjen vū, z debelim botom v roki i bi naj sūno v sneg i nagnao vkraj vse ranenjiva i zbitiva, mūva bi pa to ravnanje merno prenesla, misleč, da morava biti tūdi mūva deležniva Kristušovoga trpljenja; o brat Leon, to bi bilo pravo, puno veselje! Ar med vsemi notrašnjimi dari, štere razleva sv. Dūh v naše dūše, je najlepši dar te, da premagamo sami sebe i radi potrpiamo iz lūbezni do Boga.“

Čūdoviti je Bog v svojih svetnikaj! zdehneš pri tom božanskem prizori. A zgodovina ga je ne zapūstila za kratek čas, nego v nasledūvanje, posebno zdaj, gda smo l. 1924. sept. 17 obhajali 700 letnico, ka je sv. Francišek dobo Gospodove svete petere rane.

Misijonski glasi.

Zgūbleni klūč.

Pripovedava afrikanski misijonar.

Bilo je v misijoni med rodom Beni-Veni, gde je bilo tisti čas malo kršćenikov, bili so navekše Mohamedanci. Očevje misijonarje so odišli na dūhovne vaje v Alžir. Ostao je samo oča Rok, dūhovnik arabskoga roda s svojim zamorcom Kapucom. Te je meo skrbeti za kūhinjo i štalo.

Kapuc je bio mladenec izvrstnih lastnosti, rad je slūžo misijonarom, ali na katoliško vero se je ne dao spreobrniti. To je dobroga misijonara jako žalostilo. Tūdi njegova mati njemi je pravila na vero gledoč:

„Bodi kak kamen, prak šteroga teče voda, pa ga ne premoči. Si me razmo, moj sinko?“

„Razmo, mati“, je odvrno Kapuc samozavestno.

Pobožni misijonar je porabo vsako priliko, da pridobi toga možloma za Jezusov navuk. Zamorec ga je navidezno poslušao, nato pa odvrne smejoč:

„Marabut (dühovnik), o to bom te vütro poslušao, Što zna, gde je istina?“

Misijonar je pomnožo svoje molitvi za njegovo spreobrnjenje. Bog ga je posluno i njemi na pomoč poslao sv. Antona i to na prav čüden način.

Eden večer moli oča Rok v svojoj hišici brevir, naednok se na vrata močno potrka. En sünek, i notri skoči Kapuc z bolešnim klicom:

„Ključ, moj ključ! Ka z menom, o moj ključ.“

„Ka je? Guči jasnej!“ — Dnes ne vse v redi pri njem si misli misijonar.

„Ključ od štale sam zgübo, nega ga, nindri ga nega. Gotovo ga je najšo kakši tepeš, da nam vkradne po noči našiwi dve muli. O joj meni! Gda pride oča predstojnik domo, me splodi iz slüžbe. Rebi, Rebi, kakša nesreča!“ — I mladenec je jokao, da se je človeki v srce milo. — „Ja, moj lübi Kapuc, idi rajši iskat klüč, kak da tü jočes,“ — odvrne oča Rok.

„Iskat? Vej sam ga že celo vöro iskao i prehodo gotovo desetkrat celo pot od štale do kühinje, ali nega ga, pa ga nega! Ka bi se od tla včesno.“

„Če bi jaz zgübo klüč,“ nadaljüje misijonar po kratkom premisleki, „bi ga hitro najšo.“ — Ka, ti najdeš moj klüč, marabut? O tristo rdečih zgag! Kak to napraviš?“ — Mi verniki mamó svetnika, ki nam pomaga najti zgüblene reči, če se njemi priporočamo.

„E, beži marabut! To bi bio ja čüdež, ti se ščeš z mene norca delati. Ne, to ti ne bom vervao.“ — „Kak ti drago, vendar, če najdem klüč, ali potem priznaš moč Najvišjega? Se ščeš spreobrniti na Jezusovo vero?“

„Ja obečam!“

„Gde si ga zgübo? Hodiva zato iskat.“ Oča Rok po tiho moli k sv. Antoni i njemi nekaj oblübi, če najde klüč. Kapuc pa ide zraven poleg njega i močno pazi ka de delao. Komaj sta šla 10 stopajov proti štali, že najde misijonar klüč ležati na tleh.

„Ali ne to tvoj klüč?“

„Ja moj klüč, o nad vse moči! Zdaj mi pa ne vujde.“ — „Dobro. I navuk v kršćanskoj veri začneva taki dnes večer; razmiš?“ — Tü pa je bio huncvusti zamorec znova stari grešnik.

„Ne, marabut. to pa že ne verjem, da ti je tvoj svetnik pomagao najti ključ. Skrio si ga, potem pa vrgo na sredo poti i se delao, kak bi ga znova najšo. Ne, iz toga ne bo nikaj. Več kak dvajsetkrat sam preleto vso pot, bi mogao ključ viditi.“

„Kapuc, to ne lepo ka zdaj praviš. Lübi Bog je tak šteo.“

„To ne bom nigdar vervao.“

Že dobro. Jaz idem, da spunim sv. Antoni Padovanskomi dano obljübo, to rekši, se povrne misijonar opet v hišo. Komaj pa je poteklo deset minut, že začüje v kühnji močen ropot. Ide gledat i ka vidi? . . . Zamorec skače po kühnji, premetava lonce i opravo, polena ležijo razmetana po zemli. Jüžina je na ognjišči. Püsto jo je, da se je dnes sama kühala. Smodilo i kadilo se je v ponvi prav po voglarskom.

Nesrečen dečko, gotovo se njemi je pamet zmešala. „Moj ljübi Kapuc,“ krčim začüdeno, ka pa delaš?

„Ojoj, ojoj! Zdaj sam pa resan zgübo ključ! To je pa že preveč. V roki sam ga držao i naenkrate — — — ga več nindri ne.“

„Čisto prav, dečko. Kda ti je sv. Anton v dokaz resničnosti naše sv. vere pomagao najti ključ, si ne mogeo spuniti svoje obljübe. Zdaj ti ga je pa za kaštigo pali vzeo. Tak ti trbe; zaslüžo si to i se mi več nikaj ne miliš.“

Kapuc se je začno bridko jokati.

„Pazi dobro, ka ti zdaj povem. Naš svetnik ma dobro i vsmiljeno srce i či obžalüjemo svoje falinge, nam rad odpüsti.“

„O či mi zdaj pomore najti ključ, prisegam pri vsem, ka mi je dragoga, da postanom kristjan.“

„Ž obljübami si včasi pripravljen, toda moreš tüdi zdržati, ka si obljübo, nači, moj dragi — — — v pekli je jako vroče i hüdič ne pozna nikšega vsmiljenja. Povej mi zato, ali sam šo z hiše, vzeo tvoj ključ i ga skrio?“

„Ne. I či mi ga tüdi nazaj daš, bom pravo, tvoj svetnik ti ga je pomagao najti.“

„Začniva zato iskali. Kje si bio med tem kratkim časom?“

„V kühnji, samo v kühnji.“

Prvo ka včini misijonar, je da pogleda na zid, med omarom i skednjekom. I — ož čüda! Ključ visi ma cvekli.

„Kapuc, Kapuc, ali je ne to tvoj ključ, šteri visi tam na steni?“

„Moj, moj! Zdaj več ne dvojim, sv. Anton sam ga je prineso nazaj. Oča, tvoja vera je prava i jaz ščem postati kristjan.“

Ešče tisti večer se je začno naš lahkoživi mladenec včiti katekizem. Zbok vsakomi trudi njegove rodbine i poznancov, odvrnoti ga od katoličanske vere. je ostao stanoviten. Pavel to ime je dobo pri sv. krsti, je postao oča velike družine, štere večji deo je ljubi Bog že rano k sebi pozvao v nebesa. Tudi Pavel je že v večnosti. I kak je zdaj zahvalen sv. Antoni za izgubljen ključ, štéri ga je pripomogeo k sv. veri.

Opomba uredništva. — Či želeš, dragi čitatelj, na priprošnje sv. Antona došeci kakšo milost, obljubi i daruj „Za kruh sv. Antona za Afriko“ i boš spoznao, da se mogočni svetnik ne da prekositi v velikodušnosti. Milodari naj se blagovoljno pošiljajo Klaverjevoj družbi v Ljubljani, štéra je potem izroči afrikanskim misijonarom.

Molitvena kniga

„HODI K OLTARSKOMI SVESTVI“

je izišla.

Dobi se v Črensovcih v uredništi Novin za v platno vezana z rdečov obrezov 12 D., z zlatov obrezov za 20 Din., v leder vezana 25 Din. Močno je vezana! Vnogo novih molitev je vnjej tudi duga mešna.

Štamparija in knjigarna

ERNEST BALKÁNYI-a v Dolnjoj Lendavi.

se preporoča za napravo vseh tiskovin za slavne oblasti ino urade, za šole, zadrüge ino društva zdravnike, trgovce ino zasebnike i. t. d.

ZALOGA
RAZNIH KNIG.

Svilen papir, kak tudi vsi deli za umetne cvetlice v zalogi.